Ἀριθ. 507 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Γ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος εἰκοστός. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. 15 Σεπτεμβρίου 1885

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ. — Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΚΓ'.

Μετά τινας ἡμέρας ἡ Καρολίνα ἔγραφε πάλιν εἰς τὴν ἀδελφήν της:

Πολινιάκ, 15 Μαΐου.

Εὑρίσκομαι πρὸ πέντε ἡμερῶν εἰς ἓν τῶν μεγαλοπρεπεστέρων ἐρειπίων τοῦ μεσαιῶνος, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν κολοσσιαίων ἐκείνων ὄγκων λάβας μελανῆς, περὶ τῶν ὁποίων σοῦ ἔγραφον. Θὰ ὑποθέσῃς, ὅτι ἡ θέσις μου ἤλλαξε καὶ τὸ ὄνειρόν μου ἐπραγματοποιήθη. Ὄχι· εἶμαι πλησίον τοῦ μικροῦ Διδιέ, ἀλλ' ἀνέλαβα μόνη μου τὴν ἐπαγρύπνησίν του, καὶ ἡ μέριμνά μου εἶνε ἐντελῶς ἀφιλοκερδής, διότι ὁ πατήρ του ἢ ὁ προστάτης του δὲν ἐφάνη πλέον. Ἰδοὺ τὶ συνέβη.

»Εἶχα πολλὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπανίδω τὸ παιδίον, καὶ νὰ μάθω τὰ κατ' αὐτό, ἤθελα δὲ νὰ ἰδῶ καὶ τὸν πύργον τοῦ Πολινιάκ, ὅστις φαίνεται μακρόθεν ὡς πόλις γιγάντων ἐπὶ καταχθονίου βράχου. Εἶνε τὸ ἰσχυρότερον μεσαιωνικὸν φρούριον τῆς χώρας. Ἦτο δὲ φωλεὰ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης γενεᾶς ἁρπακτικῶν ὀρνέων, τῶν ὁποίων τὰς λεηλασίας ἔτρεμον τὸ Βελαί, τὸ Φορὲζ καὶ ἡ Ὠβέρνη. Οἱ παλαιοὶ αὐθένται τοῦ Πολινιὰκ κατέλιπον ἐδῶ παντοῦ ἀναμνήσεις ἐφαμίλλους τῶν παραδόσεων τοῦ Δράκοντος καὶ τοῦ Κυανοπώγωνος. Οἱ τιμαριῶται αὐτοὶ τύραννοι ἐλῃστευον τοὺς διαβάτας, ἐσύλουν τὰς ἐκκλησίας, ἐφόνευον τοὺς μοναχούς, ἀπῆγον γυναῖκας καὶ ἐπυρπόλουν χωρία, ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν, ἐπὶ αἰῶνας ὅλους. Ὁ μαρκήσιος Βιλλεμὲρ ἔγραψε περὶ τούτου ἓν τῶν ὡραιοτέρων κεφαλαίων τοῦ βιβλίου του, συμπεραίνων ὅτι οἱ ἀπόγονοι τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἀθῶοι βεβαίως τῶν προγονικῶν ἐγκλημάτων, ἐφαίνοντο κατὰ κακὴν μοῖραν ἀποτίσαντες τοὺς βαρβαρικοὺς ἐκείνους θριάμβους.

»Ἡ ἀκρόπολις αὐτῶν ἦτο ἀπόρθητος· διότι ὁ βράχος εἶνε καθέτως ἀπότομος. Τὸ χωρίον κεῖται κάτωθεν αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ φέροντος τὸν ἐκ λάβας ὄγκον. Ἀπέχει δὲ ἀρκετὰ ἀπὸ τοῦ Λαντριάκ. Αἱ ἀδιάβατοι χαράδραι καθιστῶσιν ἐδῶ τὰς ἀποστάσεις μεγάλας. Ὅπως δήποτε, ἀνεχωρήσαμεν πρωὶ καὶ ἐφθάσαμεν περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς τρίτης, τὸ δὲ ἱππάριόν μας μᾶς ἔφερε μέχρι τοῦ πυλῶνος. Ὁ Περὰκ μ' ἀφῆκεν ἐκεῖ, διὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ ζώου, καὶ διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ ἄλλα ζῶα, διότι εἰς ὅλα τὰ περίχωρα ἔχει φήμην καλοῦ κτηνιάτρου, καὶ ὅπου φανῇ ἡ πελατεία τρέχει.

»Μικρὸν δεκαετὲς κοράσιον μοῦ ἤνοιξε τὴν θύραν. Ἀλλ' ὅτε ἐζήτησα νὰ ἰδῶ τὴν Ῥοκεβέρτη, τὸ παιδίον μοῦ ἀπήντησε κλαῖον ὅτι ἡ μήτηρ του ἀπέθνησκε. Ἔτρεξα εὐθὺς εἰς τὸ σωζόμενον ἔτι καὶ καλῶς ἐπεσκευασμένον μέρος τοῦ φρουρίου, τὸ ὁποῖον κατοικεῖ, καὶ τὴν εὗρον προσβεβλημένην ὑπὸ ἐγκεφαλικοῦ πυρετοῦ. Ὁ μικρὸς Διδιὲ ἔπαιζεν εἰς τὸ δωμάτιον μ' ἕν ἄλλο παιδίον τῆς πτωχῆς αὐτῆς γυναικός, τὸ ὁποῖον ἦτο εὐθυμότατον οὐδ' ἐνόει τὶ συνέβαινε, καίτοι ἦτο μεγαλείτερον, ἐνῷ ὁ Διδιέ, μειδιῶν συνάμα καὶ κλαίων, ἐθεώρει πρὸς τὸ μέρος τῆς κλίνης μετά τινος ἐκπλήξεως καὶ ἀνησυχίας, ὅσην δύναται νὰ δείξῃ τριετὲς παιδίον. Ὅτε μὲ εἶδε, ἦλθε πρὸς ἐμέ, καὶ ἀντὶ νὰ μοῦ ἀρνηθῇ κομψευόμενον τοὺς ἀσπασμούς του, ὡς ὅτε πρῶτον μὲ εἶδε, ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ φορέματός μου, καὶ μ' ἔσυρε μὲ τὰς δύο χεῖρας, λέγων *μαμά!* μὲ τόσον γλυκεῖαν καὶ κλαυθμηρὰν φωνὴν ὥστε μ' ἔσχισε τὴν καρδίαν. Μὲ εἰδοποίει βεβαίως περὶ τῆς ἀκατανοήτου εἰς αὐτὸν καταστάσεως τῆς θετῆς του μητρός. Ἐπλησίασα εἰς τὴν κλίνην. Ἡ Ῥοκεβέρτη οὔτε ὡμίλει οὔτε ἐγνώριζεν. Ὁ σύζυγός της ἦλθε μετά τινας στιγμὰς καὶ ἤρχισε ν' ἀνησυχῇ, διότι ἀπό τινων μόλις ὡρῶν ἦτο τοιαύτη ἡ κατάστασίς της. Τῷ εἶπον ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ μηνύσῃ ἰατρὸν καὶ γυναῖκα τινὰ διὰ νὰ προσέχῃ τὴν σύζυγόν του· τὸ ἔπραξε δ' εὐθύς. Φοβουμένη μήπως ἡ ἀσθένεια ἦτο τυφοειδὴς πυρετός, ἐξήγαγον τὸ παιδίον τοῦ δωματίου, ἀφοῦ εἶπον εἰς τὸν σύζυγον ὅτι ἦτο κίνδυνος νὰ τὸ ἀφήσωμεν ἐκεῖ.

»Ὅτε μετὰ δύο ὥρας ἦλθεν ὁ ἰατρός, ἐνέκρινεν ὅ,τι ἔπραξα, λέγων ὅτι ἡ ἀσθένεια δὲν εἶχεν ἔτι διακριθῆ, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε νὰ τοποθετήσωμεν τὸ παιδίον εἰς ἄλλο οἴκημα. Τοῦτο ἀνέλαβον ἐγὼ τῇ βοηθείᾳ τοῦ Περάκ, διότι ὁ σύζυγος ἦτο ἐντελῶς τεταραγμένος, κ' ἐσυλλογίζετο μόνον νὰ στέλλῃ ν' ἀνάπτῃ κηρία εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου καὶ νὰ ψαλμῳδῇ λατινικὰς προσευχάς, τὰς ὁποίας δὲν ἐνόει ἀλλ' ἐνόμιζε πολὺ πλέον τελεσφόρους τῶν ἰατρικῶν παραγγελιῶν.

»Ὅτε ἡσύχασεν ὀλίγον, ἦτο τετάρτη ὥρα κ' ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσωμεν, ὁ Περὰκ κ' ἐγώ, διὰ νὰ μὴ εὑρεθῶμεν τὴν νύκτα ἐντὸς τῆς χαράδρας τῆς Γάννης. Δὲν ἔχομεν τόρα σελήνην, καὶ ἡ καταιγὶς ἐπέκειτο σροδροτέρα. Τότε ὁ πτωχὸς Ῥοκεβέρτης ἤρχισε νὰ θρηνῇ, λέγων ὅτι ἦτο κατεστραμμένος ἄνθρωπος, ἂν δὲν εὑρίσκετο κανεὶς νὰ φροντίσῃ τὰ παιδία, καὶ ἰδίως τὸ *παιδίον*, ὑποδεικνύων οὕτω τὸν *Διδιέ*, τὴν χρυσοτόκον ὄρνιθα τῆς οἰκογενείας. Αὐτὸ ἐχρειάζετο, ἔλεγεν, ἰδιαιτέραν περιποίησιν· δὲν ἦτο δυνατὸν ὡς τὰ παιδία τοῦ τόπου, ἦτο δὲ καὶ *περίεργον*, ἤθελε νὰ πηγαίνῃ παντοῦ, καὶ τὰ ἐρείπια τοῦ φρουρίου ἦσαν λαβύρινθος κρημνῶν, ὅπου ἔπρεπε κανεὶς νὰ προσέχῃ ἀδιακόπως τὸν ῥιψοκίνδυνον αὐτὸν κύριον. Δὲν ἐτόλμα νὰ τὸν ἐμπιστευθῇ εἰς κανένα. Τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ὁ μικρὸς αὐτὸς ἔφερεν εἰς τὴν οἰκογένειαν, εἶχον κινήσει τὸν φθόνον τῶν χωρικῶν,... τοῦ ἔκαμαν ἐχθρούς,.. καὶ πολλὰ ἄλλα ἀκόμη ἔλεγε. Τέλος πάντων ὁ Περὰκ μοῦ εἶπε σιγά:

— Ἰδοὺ ποῦ ἐσυμφώνησεν ἡ καλήσας καρδία καὶ ἡ καλή μου ἰδέα. Μείνατ' ἐδῶ ἀπόψε. Κατάλυμα, βλέπω, θὰ ἔχετε καλόν. Αὔριον θὰ ἔλθω νὰ ἰδῶ πῶς εἶνε τὰ πράγματα, καὶ νὰ σᾶς πάρω, ἂν δὲν χρειάζεσθε πλέον.

»Ὁμολογῶ ὅτι ἐπεθύμουν τὴν ἀπόφασιν αὐτήν. Μ' ἐφαίνετο ὅτι καὶ καθῆκον καὶ ἀνάγκην εἶχον νὰ μεριμνήσω περὶ τοῦ παιδίου. Ὁ Περὰκ ἐπανῆλθε τὴν ἐπαύριον· ἐπειδὴ δὲ εἶδα, ὅτι ἡ Ῥοκεβέρτη, καίτοι ἐκτὸς κινδύνου, θὰ ἔμενεν ἔτι πολλὰς ἡμέρας κλινήρης, συγκατένευσα νὰ μείνω καὶ εἶπα εἰς τὸν Περὰκ νὰ μὴ ἐπανέλθῃ πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἑβδομάδος.

»Εὑρίσκομαι πολὺ καλὰ ἐδῶ, ἐντὸς εὐρείας αἰθούσης, ἥτις ἦτο, νομίζω, τὸ πάλαι προθάλαμος τῶν φρουρῶν, κ' ἐχωρίσθη κατόπιν εἰς πολλὰ δωμάτια χάριν τῶν αὐλιτῶν. Αἱ κλίναι, ἀγροτικώταται, εἶνε καθαραί, συγυρίζω δὲ μόνη μου. Ἔχω διαρκῶς πλησίον μου καὶ τὰ τρία παιδία. Ἡ μικρὰ μᾶς μαγειρεύει ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου. Ἐπιτηρῶ τὴν περιποίησιν, τῆς ὁποίας ἔχει ἀνάγκην ἡ μήτηρ, πλύνω δὲ καὶ ἐνδύω τὸν Διδιέ μόνη μου· φορεῖ, ὡς καὶ τ' ἄλλα παιδία μικρὰν κυανῆν *βλοῦζαν*, ἀλλ' ἡ ἐνδυμασία του εἶνε κομψοτέρα καὶ πλέον περιποιημένη, ἀφ' ὅτου ἰδίως τὴν φροντίζω ἐγώ. Πολὺ μ' ἐλκύει τὸ παιδίον αὐτό, καὶ τρομάζω συλλογιζομένη τὴν ὥραν καθ' ἣν θὰ τὸ ἀποχωρισθῶ. Ἠξεύρεις πόσον ἀγαπῶ τὰ μικρὰ παιδία, δηλαδὴ μερικὰ μικρὰ παιδία. Ἡ πρόσφατος ἀγάπη μου εἶνε πρώτης δυνάμεως, καὶ ἂν τὸ ἤξευρεν ὁ Κάρολος, θὰ ἐζήλευεν ὡς τίγρις. Τί νὰ σοῦ εἰπῶ; ὁ Διδιὲ αὐτὸς θὰ εἶνε βεβαίως υἱὸς διακεκριμένου ἀνδρὸς ἢ γυναικός. Εἶνε ἀπὸ ὑψηλὸν καὶ λεπτὸν γένος. Τὸ πρόσωπόν του ἔχει λευκὴν καὶ πως ἀλαμπῆ τὴν χροιάν, μ' ἐλαφρὰς πορφυρᾶς ἀποχρώσεις ὡς τὰ ἄγρια ῥόδα. Ἔχει ὀφθαλμοὺς καστανοὺς θαυμασίους τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἔκφρασιν, καὶ δάσος κόμης μελανῆς, οὔλης καὶ λεπτῆς ὡς μέταξα· τὰ χεράκια του εἶνε ἀριστούργημα, καὶ δὲν τὰ λερώνει ποτέ. Δὲν σκάπτει τὸ χῶμα, οὔτ' ἐγγίζει τίποτε· ἡ ζωή του εἶνε νὰ βλέπῃ. Εἶμαι βεβαία, ὅτι ἔχει ἰδέας ἀνωτέρας τῆς ἡλικίας του, τὰς ὁποίας δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ, ἢ μᾶλλον σειρὰν ὅλην χαριεστάτων καὶ θείων ὀνείρων, τὰ ὁποῖα δὲν μεταφράζονται δι' ἀνθρωπίνης γλώσσης, διότι ὁμιλεῖ ἤδη, ἀρκετὰ καλὰ διὰ τὴν ἡλικίαν του, τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν χωρικὴν γλῶσσαν. Ἀπέκτησε τὴν προφορὰν τοῦ τόπου, ἀλλὰ τὴν καθιστᾷ γλυκυτάτην, προφέρων ὀλίγον μὲ τὸν λάρυγγα τὸ ῥῶ. Ἔχει πάντοτε ἰσχυρότατα ἐπιχειρήματα διὰ νὰ κάμνῃ ὅ,τι θέλει. Θέλει δὲ νὰ ἦνε ἔξω, νὰ ἀναρριχᾶται εἰς τὰ ἐρείπια, ἢ νὰ καταβαίνῃ εἰς τὰς χαράδρας. Ἐκεῖ, κάθηται καὶ βλέπει τὰ μικρὰ ἄνθη καὶ ἰδίως τὰ ἔντομα, χωρὶς νὰ τὰ ἐγγίζῃ, καὶ παρακολουθεῖ ὅλα των τὰ κινήματα, οἱονεὶ ἐνδιαφερόμενος εἰς τὰ θαυμασία τοῦ βίου, ἐνῷ τὰ ἄλλα παιδία συντρίβουσι μόνον καὶ καταστρέφουσι.

»Ἐδοκίμασα νὰ τοῦ ἀρχίσω ὀλίγην ἀνάγνωσιν, πεπεισμένη (ἐναντίον ἴσως τῆς γνώμης τοῦ πατρός), ὅτι ὅσον ἐνωρίτερα ἀρχίζει τις μὲ τὰ παιδία, τόσον εὐκολωτέρα εἶνε ἡ προσοχή των, ἥτις καθίσταται δύσκολος, ὅταν ἀναπτυχθοῦν περισσότερον ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνεργητικότης. Ἐβολιδοσκόπησα τὴν νοημοσύνην καὶ τὴν περιέργειάν του. Εἶνε ἔκτακτος, καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν μου μέθοδον, ἥτις τόσον πολὺ ἐπέτυχεν εἰς τὰ τέκνα σου, εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ τοῦ ἐμάνθανα ἀνάγνωσιν εἰς ἕνα μῆνα.

»Ἔπειτα τὸ παιδίον αὐτὸ εἶνε ὅλον ψυχή, καὶ ἡ θέλησίς του πνίγεται ὑπὸ τῆς ἀγάπης του. Ἡ ἰδική μας ἀγάπη προχωρεῖ γιγαντιαίως καὶ δὲν ἠξεύρω μὰ τὴν ἀλήθειαν πῶς θὰ κάμωμεν νὰ χωρισθῶμεν.

»Πλὴν αὐτοῦ, μολονότι μοῦ λείπουν τρομερὰ ἡ Ἰουστίνα μου καὶ ὁ Περάκ μου, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένη ἐν μέσῳ τῶν μεγαλοπρεπῶν αὐτῶν ἐρειπίων, ὅθεν θεωρεῖ τις μίαν τῶν ὡραιοτέρων τοποθεσιῶν τοῦ κόσμου καὶ βυθίζει τὸ βλέμμα εἰς καταπληκτικὰς ἀβύσσους. Ὁ ἀὴρ εἶνε τόσον καθαρός, ὥστε αἱ λευκαὶ πέτραι τῶν ἐρειπίων λάμπουσιν ἐν μέσῳ τῶν ἐκ λάβας λιθαρίων ὡς ἂν εἶχον πρὸ μικροῦ ἐξέλθει τοῦ λατομείου. Καὶ τὸ ἐσωτερικὸν δὲ τοῦ ἀπεράντου τούτου πύργου περιέχει περιεργότατα πράγματα.

»Μάθε ὅτι οἱ Πολινιὰκ ἰσχυρίζονται ὅτι κατάγονται ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα ἢ τοὺς ἱερεῖς του κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπῆρχεν ἐδῶ ναὸς τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, ναὸς οὗτινος ὑποτίθεται ὅτι σώζονται ἔτι ἐρείπια. Ἐγὼ νομίζω ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται περὶ τούτου ἀμφιβολία, καὶ ὅτι ἀρκεῖ νὰ τὰ ἰδῇ τις. Τὸ ζήτημα εἶνε, ἂν αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ αἱ γλυφαὶ μετεφέρθησαν ἐδῶ πρὸς στολισμὸν τοῦ πύργου, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς Ἀναγεννήσεως, ἢ ἂν ὁπύργος ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἐκείνων. Ὁ Ῥοκεβέρτης λέγει, ὅτι οἱ σοφοὶ φιλονεικοῦσι περὶ τούτου πρὸ πεντήκοντα ἤδη ἐτῶν, ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι ἔχουν δίκαιον οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι τὸ στόμιον τοῦ φρέατος ἦτο καὶ στόμιον τῶν χρησμῶν τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὀπὴ τοῦ βαθυτάτου αὐτοῦ φρέατος, μεθ' οὗ συγκοινωνεῖ παραδόξως ἄλλο μικρότερον, ἐφράσσετο διὰ κολοσσιαίας κεφαλῆς, τῆς ὁποίας τὸ διάτρητον στόμα ἦτο, λέγουσιν, ἀγωγὸς τῆς ὑπογείου φωνῆς τῆς Πυθίας. Διατί ὄχι; Ὅσοι λέγουσιν ὅτι ἡ κεφαλὴ αὐτὴ ἦτο ἁπλοῦν πρόσχημα βρύσεως οὐδεμίαν ἐπίσης ἔχουσι περὶ αὐτοῦ βεβαιότητα. Ἡ κεφαλὴ ἐφυλάχθη ἀπὸ τῆς καταστροφῆς εἰς τὸ ἰσόγειον πάτωμα ἑνὸς πυργίσκου μετὰ σωρείας λιθίνων σφαιρῶν, αἵτινες εὑρέθησαν ἐντὸς τοῦ φρέατος. Ἰχνογράφησα πρὸς διασκέδασίν μου τὴν εἰκόνα της, τὴν ὁποίαν σοῦ στέλλω ἐντὸς τῆς ἐπιστολῆς μου, μαζὶ μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ μικροῦ μου Διδιέ, ἐξηπλωμένου καὶ κοιμωμένου ἐπὶ τοῦ κροτάφου τοῦ Θεοῦ. Δὲν τοῦ ὁμοιάζει, ἀλλὰ τὸ ἰχνογράφημα σοῦ διδει κἂν ἰδέαν τῆς παραδόξου καὶ ὡραίας εἰκόνος, τὴν ὁποίαν εἶχα ἐνώπιόν μου ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας.

»Κατὰ τ' ἄλλα,.. δὲν ἀναγινώσκω ἐδῶ τίποτε· μοῦ λείπουν οἱ ὀκτὼ δέκα τόμοι τοῦ Περάκ, καὶ ἡ ὀγκώδης προτεσταντικὴ ἱερὰ γραφή του. Δὲν ζητῶ πλέον νὰ διδαχθῶ, οὐδὲ κἂν τὸ συλλογίζομαι. Διορθόνω τὰ φορέματα τοῦ Διδιέ μου, καὶ τὸν ἀκολουθῶ κατὰ βῆμα. Ὀνειροπολῶ, εἶμαι μελαγχολική, χωρὶς νὰ ἐπανίσταμαι μηδὲ νὰ ἐκπλήττωμαι διὰ τὴν θέσιν μου, τὴν ὁποίαν δὲν ἠμπορῶ νὰ μεταβάλω,—καὶ εἶμαι καλά,—τὸ οὐσιωδέστερον.

»Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἔρχεται ὁ Περὰκ καὶ μοῦ φέρει τὴν ἐπιστολήν σου. Ἄχ, ἀδελφή μου, μὴν ἐνδώσῃς! μὲ ἀπελπίζεις! Λέγεις ὅτι εἶνε ὠχρὸς καὶ ἀσθενὴς ἤδη, καὶ ὅτι τόσον σὲ συνεκίνησεν, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ προδοθῇς. Καμίλλη, ἂν δὲν ἔχῃς τὴν δύναμιν νὰ βλέπῃς πάσχοντα ἄνδρα καρτερικόν, καὶ δὲν ἐννοῇς ὅτι μόνον τὸ ἰδικόν μου θαρρος δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἰδικόν του, θ' ἀναχωρήσω, θὰ ὑπάγω μακρύτερα, καὶ δὲν θὰ μάθῃς πλέον ποῦ εὑρίσκομαι. Σὲ βεβαιῶ, ὅτι καθ' ἣν ἡμέραν θὰ ἰδῶ ἐδῶ, ἐπὶ τῆς ἄμμου τῆς νήσου μου, τὰ ἴχνη ξένου ποδός, θὰ γείνω ἄφαντος, καί...»

Ἡ Καρολίνα δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσῃ γράφουσα τὴν φράσιν της. Ὁ Περάκ, ὅστις εἶχεν ἐγχειρίσει εἰς αὐτὴν πρὸ μικροῦ τὴν ἐπιστολὴν τῆς Κ. Ἑδδέρ, ἐπανῆλθε λέγων:

— Ὁ *κύριος* ἔρχεται!

— Τίς; πῶς; ἀνεφώνησεν ἡ Καρολίνα, καὶ ἠγέρθη τεταραγμένη. Ποῖος κύριος;

— Ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου,.. ὁ Κ. Βερνιέ, καθὼς λέγεται.

— Γνωρίζεις λοιπὸν τὸ ὄνομά του; Κανεὶς ἐδῶ δὲν τὸ ἤξευρε, ἢ κἂν δὲν ἤθελε νὰ τὸ εἰπῇ.

— Δὲν εἶμαι περίεργος. Ἀλλ' ἔρριψε τὸν σάκκον εἰς ἕνα σκαμνὶ ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν τοῦ Ῥοκεβέρτη, κ' ἐγὼ ἔρριψα ἐπάνω τὰ μάτια μου κ' ἐδιάβασα.

— Βερνιέ! δὲν γνωρίζω τὸ ὄνομα, καὶ ἠδυνάμην ἴσως νὰ φανῶ χωρὶς κίνδυνον.

— Βεβαίως πρέπει νὰ τὸν ἰδῆτε,.. νὰ τοῦ ὁμιλήσετε διὰ τὸν μικρόν. Τόρα εἶνε ἡ στιγμή.

Ὁ Ῥοκεβέρτης εἰσῆλθε κ' ἐματαίωσε τὰ σχέδια τοῦ Περάκ.

Ὁ Κ. Βερνιὲ ἐζήτει τὸν υἱόν του. Ἀλλὰ κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ, εἶχεν εἰσέλθει εἰς δωμάτιον ἰδιαιτέρως δι' αὐτὸν ὡρισμένον καὶ οὐδένα ξένον τῆς οἰκογενείας ἤθελε νὰ δεχθῇ τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

— Δὲν πειράζει, προσέθηκεν ὁ Ῥοκεβέρτης, θὰ τοῦ εἰπῶ ἐγὼ πῶς ἐκυττάζατε τὴ γυναῖκα μου καὶ τὸ μικρό, καὶ θὰ μοῦ δώσῃ βέβαια κάτι νὰ σᾶς δώσω. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἦνε θὰ τὸ κάμω ἐγὼ ἀπὸ ἰδικά μου. Μὴ σᾶς νοιάζει.

Λαβὼν δὲ τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἐξῆλθε κ' ἔκλεισεν ὀπίσω του τὴν θύραν, μὴ θέλων φαίνεται νὰ παρακολουθήσῃ αὐτὸν περίεργον βλέμμα κατὰ τὸν διάδρομον, τὸν φέροντα πρὸς τὸν ἄγνωστον.

— Λοιπόν, πηγαίνωμεν, εἶπεν ἡ Καρολίνα, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπλήσθησαν δακρύων ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι δὲν ἤθελεν ἴσως πλέον ἐπανίδει τὸν Διδιέ.

— Ὄχι, ὑπέλαβεν ὁ Περάκ· ἂς μείνωμεν ἀκόμη ὀλίγον νὰ ἰδοῦμεν τί θὰ εἰπῇ αὐτὸς ὁ κύριος, ὅταν μάθῃ ὅτι ἐμείνατε ἐδῶ πέντε ἡμέρας διὰ νὰ περιποιηθῆτε τὸ παιδί του.

— Δὲν ἐννοεῖς, φίλε μου, ὅτι ὁ Ῥοκεβέρτης δὲν θὰ τοῦ τὸ εἰπῇ; Δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι κατὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς γυναικός του ἐνεπιστεύθη τὸ παιδίον εἰς ξένην. Ἔπειτα ἐπιθυμεῖ νὰ τὸ κρατήσῃ ἀκόμη ἕνα χρόνον,—πρᾶγμα πολὺ δυνατόν. Θὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ δείξωμεν εἰς τὸν πατέρα, ὅτι μαζύ μας ὄχι μόνον θὰ ἔχῃ περισσοτέραν περιποίησιν, ἀλλὰ καὶ θὰ ἀνατραφῇ ὡς τοῦ πρέπει; Ὄχι βέβαια. Καὶ αὐτὴ ἡ Ῥοκεβέρτη, ὅσον καὶ ἂν τὴν ἐπεριποιήθην, θὰ εἰπῇ ὅτι κανεὶς δὲν μὲ γνωρίζει, ὅτι

εἶμαι ἴσως τυχοδιώκτις, καὶ ἀντὶ εὐγνωμοσύνης καὶ ἐμπιστοσύνης θὰ φανῶμεν ὅτι ζητοῦμεν ὀλίγα χρήματα.

— Ἀλλ' ὅταν ἀρνηθῶμεν, θὰ ἰδοῦν τί εἴμεθα. Εἶμαι γνωστὸς ἐγώ· ὅλος ὁ κόσμος ἠξεύρει ὅτι ὁ Σαμουὴλ Περὰκ οὔτε ψεύματα ποτέ του εἶπε, οὔτε χρήματα ἐζήτησε κανενός.

— Ὁ ξένος αὐτὸς δὲν τὰ γνωρίζει, καὶ θὰ ζητήσῃ πληροφορίας ἀπὸ τὸν Ῥοκεβέρτην, διότι αὐτὴν μόνον τὴν οἰκογένειαν γνωρίζει. Πηγαίνωμεν λοιπὸν γρήγορα φίλε μου· μοῦ κάμνει κακὸν νὰ μένω περισσότερον ἐδῶ.

— Ὅπως θέλετε, εἶπεν ὁ Περάκ. Δὲν ἐξέζευσα, καὶ ἀφίνωμεν τὸ ἄλογον νὰ ξεκουρασθῇ εἰς τὸ Πουύ. Ἀλλά, τί νὰ σᾶς εἰπῶ,... θὰ ἦτον καλλίτερα, μοῦ φαίνεται, νὰ ἐμέναμεν ἐδῶ μίαν δύο ὥρας ἀκόμη. Εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα, ἠμπορούσατε νὰ συναντηθῆτε εἰς τὴν αὐλήν, τὸ παιδὶ θὰ σᾶς ἐζητοῦσεν ἴσως μόνον του, ἀφοῦ σᾶς ἀγαπᾷ τόσον πολύ! Καὶ ὁ κύριος αὐτός, νὰ σᾶς ἔβλεπε μόνον μίαν στιγμήν, εἶμαι βέβαιος θὰ ἔλεγε: Νὰ μιὰ γυναῖκα ξεχωριστή,... πρέπει νὰ τῆς ὁμιλήσω! Καὶ ἀφοῦ σᾶς ὡμιλοῦσε...

Ταῦτα λέγων ὁ Περὰκ παρηκολούθει τὴν Καρολίναν, ἥτις, ἀπόφασιν ἔχουσα νὰ ἀναχωρήσῃ, εἶχε δέσει τὰ ἐνδύματά της, καὶ κατηυθύνετο πρὸς τὴν πύλην τοῦ φρουρίου. Διερχομένη δὲ πρὸ τοῦ σκάμνου, ἐφ' οὗ ὁ σάκκος τοῦ ἀγνώστου ἔκειτο ἔτι ἐγγὺς τοῦ ὁδοιπορικοῦ του ἐπενδύτου, ἀνέγνω τὸ ὄνομα ὅπερ καλῶς εἶχεν ἀπομνημονεύσει ὁ Περάκ, ἀλλὰ συγχρόνως κίνημα ἐκπλήξεως τῆς διέφυγε κ' ἔσπευσε νὰ μακρυνθῇ μεγάλως συγκεκινημένη.

— Τί τρέχει; τῇ εἶπεν ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ δραττόμενος τῶν χαλινῶν.

— Τίποτε! μία ἰδέα! ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα, ἀφοῦ ἐξῆλθον τοῦ περιβόλου. Μ' ἐφάνη ὅτι ἀνεγνώρισα τὸ γράψιμον ἐκείνου, ὅστις ἐχάραξε τὸ ὄνομα Βερνιὲ ἐπὶ τοῦ σάκκου.

— Πῶς γίνεται; τὰ γράμματα εἶνε ὅμοια μὲ τοῦ τύπου.

— Ἀλήθεια,.. εἶμαι ἀνόητος ἀδιάφορον,.. πηγαίνωμεν, καλέ μου Περάκ.

Ἡ Καρολίνα ὑπῆρξε σκεπτικὴ καθ' ὅλον τὸν δρόμον. Τὴν παράδοξον συγκίνησιν, ἣν ἐπροξένησεν εἰς αὐτὴν ἡ παραμεμορφωμένη τοῦ ὀνόματος γραφή, ὑπελάμβανεν ὡς συνέπειαν τῆς συγκινήσεως ἣν ὑπέστη ἀναγινώσκουσα τὴν ἐπιστολὴν τῆς ἀδελφῆς της. Ἀλλ' ἐσκέπτετο καὶ ἄλλα. Ὁ Κ. Βιλλεμὲρ οὐδέποτε εἶχεν εἰπεῖ εἰς αὐτήν, ὅτι εἶχεν ἰδεῖ ἰδίοις ὄμμασι τὸν πύργον Πολινιάκ, ἀλλ' εἶχεν ὅμως πιστῶς καὶ ὡραιότατα περιγράψει αὐτὸν ἐν τῷ βιβλίῳ του. Εἶχεν ἐκλέξει αὐτὸν ὡς τύπον τῶν ὀχυρῶν ἐκείνων φεουδαλικῶν καταγωγίων τοῦ μεσαιῶνος, ἐγνώριζε δὲ ἡ Καρολίνα ὅτι ὁ μαρκήσιος εἶχε πολλάκις ἐπισκεφθῆ τὰς ἐπαρχίας, ἀναζητῶν τὰς ἀμέσους καὶ ἀτομικὰς ἐντυπώσεις τῶν ἱστορικῶν τόπων.

Ἀνηρεύνα πᾶσαν τῆς μνήμης αὐτῆς πτυχήν, ὅπως ἀνεύρῃ ὅ,τι ἀδύνατον ἦτο νὰ ὑπάρχῃ ἐν αὐτῇ, τοὐτέστιν ἂν τυχὸν ὁ μαρκήσιος τῇ εἰπέ ποτε, ὅτι εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὸ μέρος ἐκεῖνο.

— Ὄχι! ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, ἂν μὲ τὸ εἶχεν εἰπεῖ, θὰ μοῦ ἔκαμνον ἐντύπωσιν τὰ ὀνόματα Λαντριὰκ καὶ Πουύ, τὰ ὁποῖα μοῦ ἐνθύμισεν ἡ Ἰουστίνα.

Τότε προσεπάθει πάλιν νὰ ἐνθυμηθῇ, μήπως, προκειμένου περὶ Πολινιάκ, εἶχεν ὁμιλήσει περὶ Λαντριὰκ καὶ Ἰουστίνης. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο εἶχε συμβῆ,.. ἦτο βεβαία. Καὶ καθησύχαζεν.

Ἔμενεν ὅμως σκεπτικὴ καὶ συγκεκινημένη. Διατὶ ν' ἀγαπήσῃ αἴφνης τὸ ἄγνωστον αὐτὸ παιδίον; τί ἄρα περίεργον εἶχον οἱ ὀφθαλμοί του, τὸ ἦθός του, τὸ μειδίαμά του; Μήπως ὡμοίαζε τοῦ μαρκησίου; Μήπως ἡ ἰδέα, ἥτις αἰφνιδίως τὴν κατέλαβε, ν' ἀναθρέψῃ ἓν παιδίον καὶ νὰ ἐπιθυμήσῃ ἀκριβῶς ἐκεῖνο, οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἔμφυτός τις ὁρμή, πολὺ ἰσχυροτέρα τῆς τύχης καὶ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Περάκ;

Εἰς ὅλην τὴν ταραχήν της αὐτὴν ἀνεμιγνύετο, πρὸς πεῖσμα τῆς Καρολίνας, καὶ ἡ κρυφία βάσανος ἀορίστου ζηλοτυπίας. Ἔχει υἱὸν λοιπόν, τέκνον ἐξ ἔρωτος; διελογίζετο. Ἠγάπησε λοιπὸν περιπαθῶς ἄλλην γυναῖκα, πρὶν μὲ γνωρίσῃ— διότι οἱ ἐπιπόλαιοι ἔρωτες εἶνε ἀσυμβίβαστοι μὲ τὸν χαρακτῆρά του—καὶ ἡ ζωή του περιλαμβάνει σπουδαῖον μυστήριον! Ἴσως ζῇ καὶ ἡ μήτηρ ἀκόμη. Διατὶ ὑποθέτουν ὅτι ἀπέθανε;

Ὁ πυρετὸς τῶν ὑποθέσεων ἐκορυφοῦτο καὶ ἡ Καρολίνα ἀνεπόλει τοὺς λόγους τοῦ μαρκησίου ὑπὸ τὴν κέδρον τοῦ Δενδροκομείου, καὶ τὴν πάλην, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑπαινιχθῆ, μεταξὺ τῆς υἱϊκῆς του στοργῆς καὶ ἄλλου καθήκοντος, ἄλλου ἔρωτος, τοῦ ὁποίου διατὶ τάχα δὲν ἦτο ἄλλη, πλὴν αὐτῆς, τὸ ἀντικείμενον; Τίς οἶδε μὴ καὶ αὐτὴ ἡ μαρκησία δὲν εἶχε πλανηθῆ ἐπίσης; Τίς οἶδεν ἂν ὁ μαρκήσιος εἶπε τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς τὴν ὁποίαν ἤθελε νὰ νυμφευθῇ; τίς οἶδε τέλος, ἂν καὶ ἡ κυρία Βιλλεμὲρ καὶ ἡ Καρολίνα δὲν παρῆλθον ἐγγὺς τῆς ἀληθείας, χωρὶς νὰ τὴν ἐννοήσωσιν ἐν τῇ ταραχῇ αὐτῶν.

Ἐξαπτομένη οὕτω ἀκουσίως, μάτην προσεπάθει ἡ Καρολίνα νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὴν μοῖράν της. Ἠγάπα, καὶ ἡ ζωηροτάτη αὐτῆς συγκίνησις ἦτο ὁ φόβος μᾶλλον ἢ ἡ ἐλπὶς ὅτι δὲν ἀγαπᾶται.

— Τί ἔχετε τέλος πάντων; εἶπεν εἰς αὐτὴν ὁ Περάκ, ὅστις εἶχε μάθει ν' ἀναγινώσκῃ τὴν ἀγωνίαν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ προσώπου της.

Εἰς ἀπάντησιν ἤρχισεν ἐκείνη ἐρωτῶσα περὶ τοῦ Κ. Βερνιέ, ὃν ὁ Περὰκ ἅπαξ μόνον εἶχεν ἰδεῖ. Ὁ Περὰκ εἶχε μνήμην καὶ παρατηρητικὸν τὸ βλέμμα· ἀλλ' ἐσκεμμένος συνήθως καὶ σιωπηλός, προσεῖχεν εἰς ἐκείνους μόνον, οἵτινες ἰδιαιτέρως

τὸν ἐνδιέφερον. Περιέγραψεν ἑπομένως τὸν λεγόμενον Βερνιὲ τόσον ἀτελῶς καὶ ἀμυδρῶς, ὥστε ἡ Καρολίνα οὐδὲν ἐξήγαγεν. Ἐκοιμήθη κακῶς ἐκείνην τὴν νύκτα. Ἀλλὰ περὶ τὴν πρωΐαν ἐπραΰνθη καὶ ἐξύπνησε λέγουσα, ὅτι ἡ τῆς προτεραίας ἀνηυτυχία της δὲν εἶχε διόλου νόημα.

Ὁ Περάκ, ἐξελθὼν εἰς ἐργασίαν, δὲν εἶχε δυνηθῆ ν' ἀναμείνῃ τὴν ἔγερσίν της. Ἐπέστρεψε δὲ τὸ ἑσπέρας, καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ ἦτο θριαμβευτικόν.

— Ἡ δουλειάμας πηγαίνει λαμπρά, εἶπεν. Ὁ Κ. Βερνιὲ θὰ ἔλθῃ ἐδῶ αὔριον, ἡσυχάσετε! εἶνε ἄγγλος,.. ναυτικός... Δὲν τὸν γνωρίζετε;

— Διόλου, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα. Τὸν ἐπανεῖδες;

— Ὄχι· εἶχεν ἐξέλθει· ἀλλὰ εἶδα τὴν Ῥοκεβέρτην, ἡ ὁποία εἶνε καλά, καὶ ἀρχίζει νὰ συνέρχεται. Μοῦ διηγήθη, ὅτι ὁ μικρὸς ἔκλαυσε πολὺ χθὲς τὸ βράδυ, καὶ πρὶν κοιμηθῇ ἐζήτοῦσε ἀδιακόπως τὴν Καρλότταν του. Ὁ πατήρ του ἠθέλησε τότε νὰ μάθῃ τί τρέχει. Ὁ Ῥοκεβέρτης φαίνεται δὲν εἶχε πολλὴν ὄρεξιν νὰ ὁμιλήσῃ διὰ σᾶς· ἀλλ' ἡ γυναῖκα του ἡ ὁποία εἶνε καλὴ χριστιανή, καὶ τὸ μικρὸ κορίτσι, τὸ ὁποῖον σᾶς ἀγαπᾷ καὶ αὐτὸ πολύ, εἶπαν ὅτι εἶσθε ἕνας ἄγγελος, καὶ ὁ κύριος ἀπήντησεν ὅτι ἤθελε νὰ σᾶς εὐχαριστήσῃ καὶ νὰ σᾶς ἀνταμείψῃ. Ἠρώτησε ποῦ μένετε. Εἰς τὸ σπίτι μας δὲν ἦλθε ποτέ, ἀλλὰ μ' ἐνθυμήθη, καὶ εἶπεν ὅτι θὰ ἔλθῃ τὸ γρηγορώτερον νὰ σᾶς ἰδῇ. Τὸ ὑπεσχέθη εἰς τὸν μικρόν... τοῦ ἔδωκε μάλιστα τὸν λόγον του νὰ σᾶς πάγῃ ὀπίσω διὰ νὰ τὸν κοιμίζετε ἥσυχα.

— Ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα, ἓν μόνον βλέπω, ὅτι ὁ ξένος αὐτὸς θὰ ἔλθῃ νὰ μοῦ προσφέρῃ χρήματα.

— Ἂς τὸ κάμῃ· τόσον τὸ καλλίτερον. Θὰ σᾶς δώσῃ ἀφορμὴν νὰ τοῦ δείξετε ὅτι δὲν εἶσθε ὅ,τι νομίζει. Θὰ ἰδωθῆτε,.. θὰ ὁμιλήσετε.. θὰ μάθῃ ὅτι εἶσθε κόρη γραμματισμένη, περισσότερον παρ' ὅσον σᾶς νομίζουν, καὶ θὰ τοῦ διηγηθῶ ἐγὼ τὴν ἱστορίαν σας, διότι ἡ ἱστορία αὐτὴ σᾶς κάμνει τιμήν!

— Ὄχι, ὄχι! ἀπήντησε ζωηρῶς ἡ Καρολίνα. Πῶς! Θὰ ἐμπιστευθῶ τὸ μυστικόν μου εἰς ἕνα ἄγνωστον, ὕστερα ἀπὸ τόσους κόπους τοὺς ὁποίους κάμνω διὰ νὰ κρύψω τὸ ὄνομά μου καὶ τὴν θέσιν μου!

— Ἀλλ' ἀφοῦ δὲν τὸν γνωρίζεις; εἶπεν ἡ Ἰουστίνα. Ἂν συμφωνήσετε διὰ τὸ παιδί, τότε τοῦ τὰ λέγωμεν ὅλα. Ἀφοῦ ἔχομεν τὸ ἰδικόν του μυστικόν, ἠμποροῦμεν νὰ τοῦ ἐμπιστευθῶμεν τὸ ἰδικόν μας. Τί συμφέρον θὰ εἶχε νὰ τὸ προδώσῃ;...

— Ἰουστίνα! ἀνεφώνησεν αἴφνης ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενέ, ἥτις ἵστατο παρὰ τὸ παράθυρον τῆς ὁδοῦ, στάσου,.. Θεέ μου! Σιώπα! Ἰδού,.. αὐτὸς εἶνε βέβαια ὁ Κ. Βερνιέ, ἔρχετ' ἐδῶ, καὶ εἶνε... Ὦ! ἤμην βεβαία! αὐτὸς εἶνε! ὁ Κ. Βιλλεμέρ· φίλοι μου, κρύψετέ με! Εἰπέτε ὅτι ἔφυγα, ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψω πλέον! Ἂν μὲ ἰδῇ, ἂν μοῦ ὁμιλήσῃ,.. δὲν ἐννοεῖτε ὅτι ἐχάθην;

ΚΔ'.

Ἡ Ἰουστίνα παρηκολούθησε τὴν Καρολίναν φεύγουσαν εἰς τὸ δωμάτιόν της κ' ἔνευσεν εἰς τὸν Πεὰκ νὰ δεχθῇ τὸν μαρκήσιον καὶ νὰ δείξῃ ἀταραξίαν.

Εἶχε δὲ ἀταραξίαν ὁ Περάκ. Ἐδέχθη τὸν Κ. Βιλλεμὲρ γαλήνιος καὶ ἀξιοπρεπής, ὡς ἄνθρωπος ἀκριβεστάτην ἔχων γνῶσιν τοῦ καθήκοντος. Δὲν ἐπρόκειτο πλέον νὰ σχετίσῃ αὐτὸν πρὸς τὴν λεγομένην Καρλότταν, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ χωρὶς αὐτὸς νὰ ὑποπτευθῇ τι, ἢ, ἂν εἶχεν ὑπονοίας, νὰ τὰς διαλύσῃ. Εἶδεν, εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων λέξεων, ὅτι ὁ μαρκήσιος οὐδὲν ὑπώπτευεν. Θέλων ν' ἀναχωρήσῃ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τοῦ υἱοῦ του, ὃν ἐσκόπει νὰ τοποθετήσῃ πλησιέστερον αὐτοῦ, ὠφελήθη ἐκ τῆς ὡραίας πρωΐας, ὅπως ἔλθῃ πεζὸς νὰ ἐξοφλήσῃ ἱερὸν χρέος εὐγνωμοσύνης πρὸς γενναίαν ἄγνωστον.

Δὲν ἐπίστευεν ὅτι ἡ ἀπόστασις ἦτο τόσον μακρά, καὶ δι' αὐτὸ ἤρχετο κάπως ἀργά. Ὡμολόγει ὅτι ἦτο ὀλίγον κεκμηκὼς καὶ ἡ μορφή του ἀπεκάλυπτεν ἀληθῶς ἀλγεινήν τινα κόπωσιν.

Ὁ Περὰκ ἔσπευσε νὰ τῷ προσφέρῃ ποτὸν καὶ φαγητόν, διότι πρώτιστον καθῆκόν του ἦτο ἡ φιλοξενία. Ἐκάλεσε τὴν Ἰουστίναν, ἥτις ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ εἶχε συνέλθει, καὶ παρετέθη τράπεζα εἰς τὸν Κ. Βιλλεμέρ, ὅστις ἄσμενος ἐδέχθη, ἵνα τύχῃ ἀφορμῆς νὰ φιλοδωρήσῃ γενναίως τοὺς ξένους του. Μετὰ λύπης ἤκουσεν ὅτι ἡ Καρλότταν εἶχεν ἀναχωρήσει· ἀλλὰ δὲν εἶχε λόγον νὰ ἐπιμείνῃ ἐρωτῶν περὶ αὐτῆς. Διενοεῖτο ν' ἀφήσῃ τὸ δῶρόν του, ὅπερ ἡ Ἰουστίνα συνεβούλευε ταπεινῇ τῇ φωνῇ νὰ δεχθῶσιν, ἵνα μὴ δώσωσιν εἰς αὐτὸν ἀφορμὴν ἀπορίας. Ἡ Καρολίνα θὰ εὕρισκε πάντοτε καιρὸν νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ. Ἀλλ' ὁ Περὰκ δὲν ἐνόμισε τοῦτο ἀναγκαῖον. Ἡ ὑπερηφάνειά του κατεξανίστατο· οὐδὲ ἤθελε νὰ φανῇ δεχόμενος δι' ἐκείνην χρηματικὴν ἀμοιβήν.

Ἡ Καρολίνα ἤκουεν ἀπὸ τοῦ μικροῦ της δωματίου τὴν ἀμιλλαν ἐκείνην τῆς ἀβρότητος. Ἡ φωνὴ τοῦ μαρκησίου ἐπροξένει εἰς αὐτὴν φρικίασιν. Δὲν ἐτόλμα νὰ κινηθῇ, νομίζουσα ὅτι ὁ Κ Βιλλεμὲρ θ' ἀνεγνώριζε διὰ μέσου τοῦ πατώματος τὸ βῆμά της. Αὐτὸς δέ, ἐλπίζων νὰ εὕρῃ ἄλλον τινὰ τρόπον ἀποτίσεως τῆς εὐγνωμοσύνης του, προσεποιήθη ὅτι ἐνέδιδε, καὶ ὑπεκρίθη ὅτι ἔφαγεν ὀλίγον, ἔπειτα δὲ ἠρώτησεν ἂν ἠδύνατο νὰ μισθώσῃ ἵππον ὅπως ἐπιστρέψῃ. Ἡ νὺξ ἦτο μελανὴ καὶ ἤρχιζε πάλιν νὰ βρέχῃ. Ὁ Πε-

ρὰκ ἀνέλαβε νὰ τὸν μεταφέρῃ κ' ἐξῆλθεν ἵνα ἑτοιμάσῃ τὸ ἀμάξιόν του. Ἀλλὰ πρὸ τούτου ἀνέβη σιγὰ εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Καρολίνας.

— Ὁ πτωχὸς αὐτός μοῦ κάμνει λύπην, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Εἶνε πολὺ ἄρρωστος, βέβαια. Τὸ μέτωπόν του στάζει ἱδρῶτα, καὶ ὅμως χώνεται κοντὰ εἰς τὴν φωτιάν, σὰν νὰ ἔχῃ θέρμην. Δὲν ἠμπόρεσε νὰ καταπιῇ δύο βούκαις, καὶ ὅταν ἀναπνέῃ θαρρεῖ κανεὶς ὅτι σχίζεται τὸ στῆθος του. Τὸ σφίγγει μὲ τὸ χέρι του, μειδιᾷ μὲ γενναιότητα, κ' ἔπειτα κρατεῖ τὸ μέτωπόν του, ὅπως ὅταν ὑποφέρῃ κανεὶς πολύ.

— Θεέ μου! εἶπε περίτρομος ἡ Καρολίνα, ὅταν εἶνε ἀσθενής, τὸ πρᾶγμα εἶνε σοβαρόν!.. Δὲν πρέπει νὰ τὸν μεταφέρης ἀπόψε, τὸ ἁμάξι σου κινεῖται πολύ, καὶ οἱ δρόμοι εἶνε... Ἔπειτα τὸ ψῦχος, ἡ βροχή,.. καὶ νὰ ἔχῃ καὶ πυρετόν! Ὄχι, ὄχι, πρέπει νὰ μείνῃ ἐδῶ τὴν νύκτα... Ἀλλὰ ποῦ; Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον δὲν πηγαίνει βέβαια, εἶνε τόσον ῥυπαρόν! Θὰ ἑπροτίμα νὰ κοιμηθῇ εἰς τὸ ὕπαιθρον. Ἓν μόνον μέσον ὑπάρχει! Κράτησέ τον, καὶ δός του τὸ δωμάτιόν μου. Ἐγὼ συνάζω μίαν στιγμὴν τὰ πράγματά μου καὶ πηγαίνω εἰς τῆς νύμφης σου.

— Εἰς τῆς νύμφης μου ἢ εἰς τὸ χωρίον αὐτὸ θὰ ἦσαι πολὺ πλησίον. Ἂν τυχὸν βαρύνῃ τὴν νύκτα, θὰ τρέξετε νὰ τὸν περιποιηθῆτε, χωρὶς νὰ θέλετε...

— Ἀλήθεια! τί νὰ κάμνωμεν;

— Νὰ σᾶς εἰπῶ ἕνα πρᾶγμα; Σεῖς ἔχετε καὶ ὑγείαν καὶ γενναιότητα· ἐλᾶτε νὰ σᾶς μεταφέρω εἰς τὸ Λωσόν, καὶ νὰ περάσετε ἐκεῖ τὴν νύκτα εἰς τῆς γυναικαδέλφης μου. Εἶνε καθαρὰ ἐκεῖ, καὶ αὔριον τὸ πρωί, ἀφοῦ φύγῃ, ἔρχομαι καὶ σᾶς παίρνω.

— Ναί, ἔχεις δίκαιον, εἶπεν ἡ Καρολίνα συσκευαζουσα ἐν τάχει τὰ πράγματά της. Κατάφερέ τον νὰ μείνῃ, καὶ εἰπέ, τόρα ποῦ θὰ περάσῃς, τοῦ υἱοῦ σου νὰ ζεύξῃ τὴν Μικροῦλαν.

— Ὄχι τὴν Μικροῦλαν. Ἐπερπάτησε ὅλην τὴν ἡμέραν. Παίρνομεν τὸ μουλάρι.

Ὁ Περὰκ ἔδωκε τὰς διαταγάς του κ' ἐπανελθὼν πρὸς τὸν μαρκήσιον, εἶπεν εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ καιρὸς θὰ ἦτον βροχερὸς ὅλην τὴν νύκτα,— ἀληθὲς ἄλλως—καὶ κατώρθωσε συνεννοούμενος διὰ τῶν βλεμμάτων μετὰ τῆς γυναικός του νὰ πείσῃ τὸν Κ. Βιλλεμὲρ νὰ μείνῃ.

— Ἔχετε δίκαιον, φίλοι μου, εἶπεν ἀλγεινῶς μειδιῶν. Εἶμαι ὀλίγον ἀσθενής, καὶ δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιθυμῶ τὸν θάνατον.

— Κανεὶς δὲν τὸ ἔχει αὐτὸ τὸ δικαίωμα, ἀπήντησεν ὁ Περὰκ. Ἀλλ' ἔννοια σας· ἐδῶ δὲν θὰ καταπέσετε. Ἡ γυναῖκα μου θὰ σᾶς περιποιηθῇ. Ἡ κάμαρα ἐπάνω εἶνε καθαρὰ καὶ ζεστή, καὶ ἂν αἰσθανθῆτε τίποτε, ἀρκεῖ νὰ κτυπήσετε ὀλίγον εἰς τὸ πάτωμα. Θὰ σᾶς ἀκούσωμεν εὐθύς.

Ἡ Ἰουστίνα ἀνέβη νὰ ἑτοιμάσῃ τὸ δωμάτιον καὶ νὰ περιπτυχθῇ τὴν πτωχὴν Καρολίναν της, ἥτις ἦτο ἀληθῶς ἐκτὸς ἑαυτῆς ἐκ τῆς ταραχῆς.

— Εἶνε δυνατόν, εἶπεν εἰς αὐτὴν ἡ Καρολίνα ταπεινῇ τῇ φωνῇ, εἶνε δυνατὸν νὰ ἠξεύρω ὅτι εἶνε ἀσθενὴς καὶ νὰ τὸν ἀφήσω! Ὄχι, ὄχι,... ἤμουν τρελλή. Θὰ μείνω.

— Ἀ! αὐτὸ δὲν θὰ τὸ συγχωρήσῃ ποτὲ ὁ Περὰκ. Εἶνε σκληρός, ἀλλά.. Τί νὰ σοῦ εἰπῶ, ἔχει δίκαιον. Ἂν σὲ πάρῃ ἡ συγκίνησις δὲν χωρίζεσθε πλέον. Καὶ τότε... ἠξεύρω ὅτι δὲν θὰ κάμετε κακόν,.. ἀλλὰ ἡ μητέρα;... καὶ ἔπειτα τί θὰ εἰπῇ ὁ κόσμος;

Ἡ Καρολίνα δὲν ἤκουεν. Ὁ Περὰκ ἀνέβη, ἔδραξε τὴν χεῖρά της μετά τινος αὐθεντείας καὶ κατέβη μαζή της. Εἶχεν ὑποταξει τὴν ταλαίπωρον καρδίαν της εἰς τὸν αὐστηρὸν διαμαρτυρόμενον τῶν Σεβεννῶν, καὶ ἀδύνατον ἦτο πλέον νὰ τὴν ἀποσύρῃ.

Ἐκεῖνος τὴν ὡδήγησεν ἐκτὸς τῆς οἰκίας πρὸς τὸ ἁμάξιον κ' ἔρριψεν ἐντὸς αὐτοῦ τὸ δέμα της. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἡ Καρολίνα, ἥτις ἀληθῶς τὰ εἶχε χάσει, τοῦ διέφυγεν, ὥρμησε διὰ τῆς ὀπισθίας θύρας ἐντὸς τῆς οἰκίας, καὶ εἶδε τὸν Κ. Βιλλεμέρ, ὅστις ἔστρεφε τὰ νῶτα. Δὲν προυχώρησεν ὅμως περαιτέρω· τὸ λογικὸν τῆς ἐπανῆλθεν. Ἄλλως δὲ τὴν ἐνεθάρρυνε κἄπως καὶ τὸ ἦθός του. Δὲν ἐφαίνετο τόσον καταβεβλημένος, ὅσον εἶχεν ἰδεῖ αὐτὸν τὴν προτεραίαν τῆς μεγάλης ἐκείνης κρίσεως. Ἐκάθητο πρὸ τοῦ πυρὸς καὶ ἀνεγίνωσκε τὴν ἱερὰν γραφὴν τοῦ Περὰκ. Ἡ ἀπὸ τοῦ προπετάσματος τῆς ἑστίας κρεμαμένη μικρὰ σιδηρᾶ λυχνία ἐφώτιζε τὴν μελανὴν αὐτοῦ κόμην, οὐλότριχα ὡς ἡ τοῦ υἱοῦ του, καὶ τὸν καθαρὸν κρόταφον αὐτοῦ. Ὁ Κ. Βιλλεμὲρ ἔπασχε βεβαίως πολύ, ἀλλ' ἤθελε νὰ ζήσῃ. Ἤλπιζεν ἔτι.

— Ἔφθασα, εἶπεν ἡ Καρολίνα, στρεφομένη πρὸς τὸν Περὰκ. Τὸν εἶδα χωρὶς νὰ μὲ ἰδῇ! Εἶμαι τόρα ἡσυχωτέρα. Πηγαίνωμεν! Θὰ μοῦ ὁρκισθῆς ὅμως εἰς τὴν τιμήν σου, προσέθηκε πλησιάζουσα εἰς τὴν ἀναβάθραν τοῦ ἁμαξίου, ὅτι ἂν τοῦ ἔλθῃ τὴν νύκτα πνιγμός, θὰ τρέξῃς νὰ μὲ ζητήσῃς, καὶ ἂν πρόκειται νὰ σκάσῃς τὸ ἄλογόν σου. Εἶνε ἀνάγκη ἀπαραίτητος! Ἐγὼ μόνον γνωρίζω νὰ περιποιηθῶ αὐτὸν τὸν ἄρρωστον... Σεῖς... θ' ἀπέθνησκε μέσα εἰς τὰς χεῖρας σας, καὶ θὰ τὸ ἔχετε αἰωνίως εἰς τὴν συνείδησιν σας.

Ὁ Περὰκ ὑπεσχέθη καὶ ἀνεχώρησαν. Ὁ καιρὸς ἦτο φοβερὸς καὶ οἱ δρόμοι ἐλεεινοί. Ἀλλ' ὁ Περὰκ ἐγνώριζε πᾶσαν ὀπὴν καὶ πάντα λίθον των, ἦτο δὲ καὶ μικρὸν τὸ διάστημα. Ἐγκαταστήσας τὴν Καρολίναν παρὰ τῇ συγγενεῖ του ἐπέστρεψεν οἴκαδε τὴν ἑνδεκάτην.

Ὁ μαρκήσιος εἶχεν αἰσθανθῆ μικράν τινα ἀνακούφισιν, ἀφοῦ συνωμίλησε μετὰ τῆς Ἰουστίνης τοσοῦτον προσηνῶς, ὥστε τὴν κατέθελξεν.

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, Περάκ, εἶπεν εἰς τὸν σύζυγόν της, ἔχει καρδίαν σὰν ἐκεῖνον ποῦ... καὶ ἐννοῶ λαμπρά, πῶς...

— Σιώπα, εἶπεν ὁ Περάκ, ὅστις ἤξευρε πόσον λεπτὸν ἦτο τὸ πάτωμα. Ἀφοῦ κοιμᾶται, καιρὸς εἶνε νὰ κοιμηθῶμεν κ' ἐμεῖς.

Ἡ νὺξ παρῆλθεν ἡσυχωτάτη ἐν Λαντριάκ. Ὁ μαρκήσιος ἀνεπαύθη πραγματικῶς καὶ ἠγέρθη τὴν δευτέραν ὥραν ἀπύρετος. Ἠσθάνετο γαλήνην εὐάρεστον, ἣν ἀπὸ μακροῦ δὲν εἶχεν αἰσθανθῆ, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὴν εἰς γλυκύ τι ὄνειρον, ὅπερ εἶχε μὲν ἤδη σβεσθῆ ἀλλὰ κατέλιπεν ὅμως τὴν εὐχάριστόν του ἐντύπωσιν. Μὴ θέλων ν' ἀφυπνίσῃ τοὺς ξένους του, ἔμεινεν ἀκίνητος, θεωρῶν τοὺς τέσσαρας τοίχους τοῦ μικροῦ δωματίου φωτιζομένους ὑπὸ τῆς λυχνίας, καὶ συνοψίζων ἐν διανοίᾳ τὴν θέσιν αὐτοῦ ὡς οὐδέποτε εἶχε πράξει τόσον καλῶς ἀπὸ τῆς φυγῆς τῆς Καρολίνας. Μυρία διανοηθεὶς ἄκρα μέτρα, εἶχε τέλος σκεφθῆ, ὅτι ὤφειλε νὰ ζήσῃ χάριν τοῦ υἱοῦ του, καὶ ἡ θέα τοῦ παιδίου ἐκράτυνεν ἐν αὐτῷ τὴν θέλησιν νὰ πολεμήσῃ τὴν νόσον ἥτις ἤρχιζε πάλιν νὰ τὸν ἀπειλῇ. Ἀπὸ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν εἶχεν ἐκλέξει τὸ ὁριστικὸν του σχέδιον. Σκοπὸν εἶχε νὰ φέρῃ τὸν Διδιὲ εἰς τῆς Κ. Ἐδδέρ, ν' ἀφήσῃ εἰς αὐτὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Καρολίναν, νὰ καταλίπῃ τὴν Γαλλίαν ἐπί τινα χρόνον, ὅπως ἐνθαρρυνομένη ἐκ τῆς ἀπουσίας του ἐπανέλθῃ ἐκείνη καὶ κατοικήσῃ παρὰ τῇ ἀδελφῇ της. Μετὰ τινας ἑβδομάδας ἠρεμίας, ἡ μαρκησία θὰ ἐρωτίζετο ἴσως ἢ θὰ ἐνεπιστεύετο τὸ μυστικόν της εἰς τὸν δοῦκα, ὅστις εἶχεν ὁρκισθῆ νὰ τῆς τὸ ἀποσπάσῃ χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀπετύγχανεν ὁ δούξ, ὁ μαρκήσιος δὲν παρητεῖτο. Θὰ ἐπανήρχετο ἀθορύβως εἰς τὸν πύργον τοῦ Μωβερός, ὅπου ἡ μήτηρ του ἐσκόπει νὰ διέλθῃ τὸ θέρος μετὰ τῆς νύμφης της, καὶ ἀφοῦ κατώρθωνε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν Καρολίναν καὶ νὰ ἄρῃ πᾶν ἐμπόδιον, τότε μόνον θὰ καθίστα γνωστὴν τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὴν Καρολίναν.

Τὸ σπουδαιότατον ἑπομένως ἢ τὸ μᾶλλον ἐπεῖγον ἦτο νὰ ἐξαχθῇ ἡ Καρολίνα τοῦ μυστηριώδους αὐτῆς καταφυγίου. Ὁ μαρκήσιος ὑπέθετε πάντοτε ὅτι ἦτο ἐν Παρισίοις, ἐντὸς μοναστηρίου. Ἔβλεπε δὲ ὅτι ἦτο ἠναγκασμένος νὰ μείνῃ ἔτι ὀλίγας ἡμέρας ἐν Πολινιάκ, ἵνα βεβαιωθῇ περὶ τῆς θεραπείας τῆς Ῥοκεβέρτη, πρὶν ἢ τὴν λυπήσῃ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ υἱοῦ του, ἡ δὲ βραδύτης αὐτὴ τὸν ἐτάραττε πλέον παντὸς ἄλλου. Πρὸς διασκέδασιν τῆς ἀνησυχίας του, ἐσυλλογίσθη νὰ γράψῃ εἰς τὴν Κ. Ἐδδέρ, καὶ ἰδίως εἰς τὴν Καρολίναν, ἵνα ἑτοιμασθῶσιν οὕτω νὰ συγκατοικήσωσι μετὰ τὴν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀναχώρησίντου. Ἐκέρδαινεν ἴσως τοιουτοτρόπως ὀλίγας ἡμέρας. Θὰ ἔστελλε δὲ τὴν ἐπιστολήν του ἐντὸς τῆς ἡμέρας, διερχόμενος διὰ τοῦ Πουὺ ἵνα ἐπιστρέψῃ εἰς Πολινιάκ.

Τὴν ἰδέαν νὰ γράψῃ ἐκ Λαντριὰκ ἐνέπνευσεν ἰδίως εἰς αὐτὸν ἡ θέα τοῦ μικροῦ γραφείου ἐφ' οὗ ἡ Καρολίνα εἶχεν ἀφήσει τὰς γραφίδας της, ὀλίγην μελάνην ἐντὸς κυπέλλου, καὶ φύλλα τινὰ χάρτου διεσπαρμένα. Τὰ ἀντικείμενα αὐτά, ἅτινα αὐτομάτως ἐθεώρει ἐφαίνοντο ὡσεὶ προκαλοῦντα αὐτὸν ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ἔμπνευσίν του.

Ἠγέρθη ἀθορύβως, ἔθηκε τὴν λυχνίαν ἐπὶ τῆς τραπέζης κ' ἔγραψεν εἰς τὴν Καρολίναν:

» Φίλη μου, ἀδελφή μου, μὴ ἐγκαταλείψετε δυστυχῆ, ὅστις ἀπὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους εἰς σᾶς ἀνέθηκε τὴν ἐλπίδα τοῦ βίου του. Καρολίνα, μὴ παρεννοήσετε τοὺς λόγους μου. Ἔχω νὰ σᾶς ζητήσω χάριν, τὴν ὁποίαν δὲν δύνασθε νὰ μοῦ ἀρνηθῆτε. Ἀναχωρῶ.

« Ἔχω υἱόν, ὅστις δὲν ἔχει μητέρα· τὸν ἀγαπῶ περιπαθῶς καὶ σᾶς τὸν ἐμπιστεύομαι. Ἐπανέλθετε!... Ἐγὼ ἀπέρχομαι εἰς Ἀγγλίαν. Δὲν θὰ μὲ ἰδῆτε πλέον ποτέ, ἂν δὲν ἔχετε ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ... ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἀδύνατον! Πότε ἐφάνην ἀνάξιος τῆς ὑπολήψεώς σας; Καρολίνα...»

Ὁ μαρκήσιος διεκόπη ἀποτόμως. Ἀσήμαντόν τι ἀντικείμενον εἶχε προσβάλει τὸ βλέμμα του· Ὁ κοινὸς χάρτης ἐφ' οὗ ἔγραφε καὶ αἱ σιδηραῖ γραφίδες οὐδὲν εἶχον τὸ περίεργον. Ἀλλὰ μελανή τις χάνδρα εὑρίσκετο ἐπὶ τῆς τραπέζης μεταξὺ τῆς χειρός του καὶ τοῦ μελανοδοχείου, τὸ μικρὸν δὲ αὐτὸ ἀντικείμενον περιεῖχε κόσμον ὅλον ἀναμνήσεων. Ἦτο κόκκος μελανοῦ γαγάτου πελεκημένου καὶ διατρήτου κατὰ παράδοξον τρόπον. Ἀπετέλει δὲ μέρος βραχιονίου μικρᾶς ἀξίας, ὅπερ ἔφερεν ἡ Καρολίνα ἐν Σεβάλ, ἐγνώριζε δὲ αὐτὸς κάλλιστα, διότι ἐσυνείθιζεν ἐκείνη νὰ τὸ ἐκβάλῃ ὅταν ἔγραφε, ἐνῷ ὁ μαρκήσιος ἔπαιζε μετ' αὐτοῦ συνομιλῶν. Μυριάκις τὸ εἶχε ψαύσει, ἡμέραν δέ τινα τῷ εἶπεν ἡ Καρολίνα: — Μὴ μοῦ τὸ σπάσετε, εἶνε τὸ μόνον λείψανον τῶν κειμηλίων τῆς μητρός μου! — Τὸ ἐθεώρησε τότε μετὰ σεβασμοῦ καὶ τὸ ἐκράτησε μετ' ἀγάπης εἰς τὰς χεῖρας του. Καθ' ἣν στιγμὴν κατέλιπε τὸ μικρόν της δωμάτιον ἡ Καρολίνα, ἔθραυσεν ἐν τῇ βίᾳ της τὸ βραχιόνιον· κ' ἔσπευσε μὲν νὰ συναθροίσῃ τοὺς κόκκους του· ἀλλ' ἔμεινεν εἰς.

Ἡ μέλαινα ἐκείνη χάνδρα συνετάραξε πάσας τὰς ἰδέας τοῦ μαρκησίου. Διατὶ ὅμως ὅλη του ἐκείνη ἡ σκέψις; Οἱ πελεκητοὶ αὐτοὶ γαγάται ἦσαν ἴσως προϊόντα τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας· ἐν τούτοις ἔμεινεν ἀκίνητος, κ' ἐβυθίσθη εἰς νέους διαλογισμούς. Ἀνέπνευσε μετ' ὀλίγον καὶ ἀνηρώτησε τὸ ἀόριστον ἄρωμα, ὅπερ ἐπλήρου τὸ δωμάτιον.

Ἐθεώρησε πανταχοῦ, χωρὶς νὰ κινηθῇ. Ἀλλ' οὐδὲν ὑπῆρχεν, οὔτ' ἐπὶ τῶν τοίχων, οὔτε εἰς τὴν τράπεζαν, οὔτ' ἐπὶ τῆς ἑστίας. Τέλος εἶδεν ἐντὸς αὐτῆς τεμάχια χάρτου ἡμίκαυστα. Ἔκυψε πρὸς τὴν σποδόν, ἠρεύνησε καὶ εὗρε τεμάχιον ἐπιγραφῆς, σῶζον δύο μόνας συλλαβάς. Ἡ μὲν

χειρόγραφος, ἦτο ἡ τελευταία τῆς λέξεως Λαντριάκ, ἡ δέ, Α Μ, ἀπετέλει μέρος τῆς σφραγῖδος τοῦ ταχυδρομείου. Ἦτο δὲ αὕτη ἡ τοῦ ταχυδρομείου τῆς Ἐτάμπης. Τὸ γράψιμον ἦτο τῆς Κ. Ἐϐδέρ· οὐδεμία πλέον ἀμφιϐολία. Ἡ Καρλόττα ἦτο ἡ Καρολίνα, καὶ δὲν εἶχεν ἴσως ἀναχωρήσει, . . . ἦτο ἴσως ἔτι ἐντὸς τῆς οἰκίας.

[Ἕπεται συνέχεια]

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza)

(Συνέχεια· ἴδε σελ. 428.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Τὸ περιθωράκιον (μποῦστος).

Εἰπὲ πρὸς νεάνιδα·—Μὴ φέρῃς περιθωράκιον εἰμὴ μόνον ὅταν γείνῃς γυνή· φέρε αὐτὸ πάντοτε πολὺ πλατύ· ἔστω τοῦτο φίλος ὑποϐαστάζων, ὄχι ἐχθρὸς πολιορκῶν τὸ σῶμά σου, ἄλλως ἡ ὑγεία σου σπουδαίως θέλει ἀπειληθῆ, δυνατὸν δὲ καὶ ν' ἀποθάνῃς:—Ἡ νεᾶνις θέλει σὲ ἀπαντήσει γελῶσα:—*Θέλω ν' ἀποθάνω, ἀλλὰ ν' ἀποθάνω ὡραία.*—Καὶ ἴσως προσθέσῃ ᾄδουσα, ὅ,τι ἔλεγέ ποτε κομψή τις γυνή, αἰσθανομένη ἑαυτὴν πολὺ τοῦ βασιλέως ἀνωτέραν·

Il régne au milieu de sa cour ;
Je fais bien mieux, sans diadème :
Je régne sur le roi lui-même ;
Rien n' est joli comme l' amour.

«Βασιλεύει ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς του. Ἀλλ' ἄνευ διαδήματος ἐγὼ ποιῶ τι πλειότερον, βασιλεύω καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ. Οὐδὲν τοῦ ἔρωτος θελκτικώτερον.»

Καὶ ὁ Σολομῶν ἐλευθέρως ὑπὸ τοῦ Parny μεταφραζόμενος εἶπε καὶ αὐτός·

Pour la femme la plus coquette,
Règner est le *nec plus ultra ;*
L' ambition est satifaite,
Quand elle arrive jusque là.

«Διὰ τὴν πλέον φιλάρεσκον γυναῖκα, τὸ βασιλεύειν εἶνε ἡ ὑπερτάτη ἐπιθυμία της· ἡ φιλοδοξία της ἐκορέσθη, ὅτε ἔφθασεν εἰς τοῦτο.» (1)

—

Ἀλλ' ἐγὼ θέλω ἀφήσει τὴν νεάνιδα ᾄδουσαν, καὶ τὸν Σολομῶντα κηρύττοντα καὶ θέλω εἴπει:

Θυσιάσατε λοιπὸν τὴν ὑγείαν εἰς τὴν καλλονήν, ἀποθάνετε θύματα τῆς φιλαρεσκείας· ἀλλὰ μὴ φέρετε τὸ στενὸν περιθωράκιον, διότι τοῦτο καθιστᾷ ἄσχημον τὸ σῶμα, διότι φθείρει τὰς ἐκλεκτοτέρας καλλονὰς τοῦ στήθους, διότι φέρει προώρως εἰς τὸ γῆρας τὴν ποιοῦσαν χρῆσιν αὐτοῦ γυναῖκα. Τόσαι εἶνε αἱ βλάϐαι, τὰς ὁποίας τὸ περιθωράκιον ἐπιφέρει εἰς τὸ σῶμα τῆς Εὔας, ὥστε ὁ ἰατρὸς συγκρίνων τὸ σῶμα γυναικός, ὅπως ἔπλασεν αὐτὸ ὁ Θεός, πρὸς τὸ σῶμα ἄλλης γυναικὸς ὅπως παρεμόρφωσεν αὐτὸ ἡ ῥάπτρια καὶ ὁ συρμός, δικαίως ἤθελεν ἐπαναλάϐει στενάζων τοὺς μισανθρώπους τοῦ Rousseau τούτους λόγους:

«Πᾶν τὸ ἐξερχόμενον ἐκ τῶν χειρῶν τῆς φύσεως εἶνε ὡραῖον. Πᾶν τὸ ἐξερχόμενον ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων χειρῶν ἐκφαυλίζεται.»

Αἱ νεάνιδες, αἵτινες θέλουσιν ἀκούσει τὰς περὶ τοῦ περιθωρακίου συμϐουλάς μου, θέλουσιν ἔχει ἀμοιϐὴν νὰ ψάλλωσιν ἐν χορῷ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη τῆς ζωῆς των τοὺς ὡραίους τούτους στίχους·

Aux regards en vain je dérobe
De mon sein le double trésor ;
Toujours sa rondeur indocile
Repousse le voile inutile.

«Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μάτην ἀποκρύπτω τοῦ στήθους μου τὸν διπλοῦν θησαυρόν. Πάντοτε ἡ ἀνυπότακτος στρογγυλότης του ἀποκρούει καλύπτραν ἀνωφελῆ.»

Τὸ περιθωράκιον δίδει πάντοτε διεύθυνσιν παρὰ φύσιν εἰς τοὺς μαστούς, ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῆς γαστρὸς τὴν ἐπιχάριτον αὐτῆς καμπυλότητα, καὶ μακρύνει γελοίως πως τὸν θώρακα. Αἱ ὡραιότεραι τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς γυναῖκες δὲν φέρουσι οὔτε περιθωράκιον οὔτε *φασκιάν*, ἢ φέρουσι ταῦτα πολὺ ἐλαφρὰ καὶ πλατέα, ἔχουσι δὲ σώματα λαμπρά, τὰ ὁποῖα ἤθελον φθονήσει πλεῖσται τῶν κυριῶν μας μὲ τὸ σφηκοειδὲς περιθωράκιόν των. Γαλλική τις παροιμία λέγει μετὰ σατυρικῆς δηκτικότητος:

«*Τὸ περιθωράκιον ἐπενοήθη ὅπως ὑποϐαστάζῃ τοὺς ἀδυνάτους, ἀντικαθιστᾷ τὰ ἀπόντα, καὶ ἐπαναφέρῃ τὰ ἀπωλολότα*».

Παραϐάλλετε τὰς ἀπὸ τῆς φύσεως ληφθείσας εἰκόνας δύο θωράκων, τὸν μὲν φυσικόν, τὸν δὲ παραμορφωθέντα ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως λίαν στενοῦ περιθωρακίου.

Πλεῖστοι ἰατροὶ ἤνοιξαν πτώματα γυναικῶν, αἵτινες εἶχον φέρει στενὰ περιθωράκια, καὶ αἵτινες εἶχον ἀποθάνει σχεδὸν ὅλαι εἰς ἡλικίαν εἰσέτι ἀκμαίαν. Ὅλαι αὗται αἱ γυναῖκες ἐπαρουσίαζον μεγάλας παρεκτροπὰς τῶν σπλάγχνων. Τὸ ἧπαρ ἦτο κεκλιμένον πρὸς τὰ κάτω καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ πυλωρός. Καὶ ὁ στόμαχος ἐφαίνετο σάκκος σχεδὸν κάθετος.

Ἰδοὺ κάτωθι τὸ κατὰ τοῦ περιθωρακίου κατηγορητήριον, εἰς τὸ ὁποῖον θέλω προσθέσει τὴν ἀσθενῆ φωνήν μου ὕστερον ἀπὸ τὰς ἰσχυροτάτας ἐκείνας τῶν Platner, Vinslow, Van Swieten, Camper, Soemering, Buffon, Rousseau, Comte, Reveillé-Parise, Fleury καὶ τόσων ἄλλων.

Τὸ περιθωράκιον ἐμποδίζει τὰς ἐλευθέρας κινήσεις τῶν μυῶν τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ἐξ οὗ ταῦτα ἐξασθενοῦσι καὶ γίνονται ἀτροφικά. Παρακωλύει τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τοῦθώρακος, ὁ ὁποῖος εἶνε ὁ οἶκος τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύμονος, καὶ συνεπῶς τὰ ἐν αὐτῷ τῷ θώρακι σπλάγγνα παρεκκλίνουσιν.

Ὁ Comte ὑπολογίζει, ὅτι ἐὰν γυνὴ καλῶς ἐσχηματισμένη καὶ ὑγιὴς εἰσάγῃ δι' ἑκάστης εἰσπνοῆς εἴκοσι κυϐικοὺς δακτύλους ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ὅταν εἶνε ἐγκεκλεισμένη ἐν τῇ θήκῃ πολὺ στενοῦ περιθωρακίου, εἰσάγει μόνον δεκαπέντε κυϐικοὺς δακτύλους ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος. Τοῦτο συνᾴδει πρὸς ἕτερον εὐγλωττότατον γεγονός, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐν δεδομένῳ χρόνῳ εἰσάγει 390 κυϐικοὺς δακτύλους ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ὅταν εἶνε ὅλος γυμνός, εἰσάγει μόνον 130 ὅταν εἶνε ἐσκεπασμένος μὲ ἐνδύματα πολὺ στενά.

Λοιπόν, Κυρίαι καὶ Δεσποινίδες, ὅταν ἀναπνέωμεν κακῶς, τότε δὲν ἔχομεν ὄρεξιν, κακῶς χωνεύομεν, κατασκευάζομεν δὲ κακὸν αἷμα. Ὅταν ἀναπνέωμεν κακῶς, εἴμεθα ἀδύνατοι, δὲν δυνάμεθα νὰ μεταδώσωμεν ἰσχυρὰν ζωὴν εἰς ἄλλα ὄντα. Ὅταν κακῶς ἀναπνέωμεν, εἴμεθα ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς φθίσεως.

—

Ἡ ἱστορία τοῦ περιθωρακίου εἶνε παλαιὰ ὅσον καὶ ἡ τῆς γυναικείας ματαιότητος. Καὶ αὐταὶ αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες καὶ Ρωμαῖαι ἐποίουν χρῆσιν ζωνῶν καὶ ἐπιδέσμων ὅπως συγκρατῶσι τοὺς μαστούς, ἢ ὅπως καθιστῶσι τὸ σῶμα κομψότερον, καὶ ὁ Ὀϐίδιος ἔδιδεν εἰς τὰς γυναῖκας τῆς ἐποχῆς του τὴν ἑξῆς συμϐουλὴν περὶ τῆς περιϐολῆς αὐτῶν:

Inflatum circa fascias pectus eat.

Στρογγύλον περὶ τὴν ζώνην τὸ στῆθος ἔστω.

—

Ἡ ἀνισότης τῶν ὤμων διωρθοῦτο διὰ μικρῶν ὑποκεφαλαίων καλουμένων *ἀναλεκτίδων*. καὶ ἡ γαστὴρ ἐπιέζετο δι' ἄλλων μηχανημάτων χρησιμευόντων καὶ εἰς τοὺς γέροντας, ὅπως ὑποϐαστάζωσι τὸ καταπεπονημένον καὶ ἀσθενὲς σῶμα. Διὸ ὁ ἱστορικὸς Καπιτωλῖνος, ἐκθέτων τὰ περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀντωνίνου λέγει·

«*Ἐπειδὴ ἦτο μακρὸς τὸ ἀράστημα καὶ γέρων καὶ κεκυφωμένος, περιεζωννύετο διὰ λεπτῶν σανίδων ἐπὶ τοῦ στήθους τεθειμένων, ὅπως ὑποϐαστάζηται ὄρθιος.*»

Κατὰ τῶν ἀπατηλῶν τούτων μέσων καὶ κατὰ τῶν θωράκων τούτων διεμαρτύροντο ὅμως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ ἰατροὶ καὶ οἱ φιλόσοφοι, ἀνεγέλων δ' αὐτὰ οἱ ποιηταί. Εὑρίσκομεν δὲ παρὰ τῷ Γαληνῷ τὰς ἑξῆς σκέψεις, αἵτινες φαίνονται ὡσεὶ χθὲς γραφεῖσαι ὑπὸ συγχρόνου ὑγιεινολόγου.

Κατὰ τὸν Γαληνόν, οἱ νεανίαι τῆς ἐποχῆς του ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ εὐρύνωσι τὰ στέρνα αὐτῶν ἔφερον ἐπιδέσμους τινὰς περισφίγγοντας ἰσχυρῶς τὸ στῆθος καὶ τοὺς ὤμους αὐτῶν. Οὔσης δ' ἀνίσου τῆς πιέσεως, ὁ μὲν θώραξ φέρεται πρὸς τὰ ἔμπρός, ἡ δὲ σπονδυλικὴ στήλη σκολιοῦται. Συμϐαίνει δ' ἐνίοτε ἡ ῥάχις νὰ κάμπτεται καὶ νὰ φέρεται πρὸς τὸ ἓν ἢ πρὸς τὸ ἕτερον τῶν πλαγίων μερῶν. Διὰ τοῦτο ὁ μὲν εἷς τῶν ὤμων ὑψοῦται, προέχει καὶ γίνεται μεγαλήτερος, ἐνῷ ὁ ἕτερος κατέρχεται καὶ σμικρύνεται.

Ἀλλ' οἱ νεώτεροι ἔμελλον νὰ ὑπερϐῶσι τοὺς ἀρχαίους κατὰ τὴν τέχνην τῆς παραμορφώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σκελετοῦ, τὰ δὲ σιδηρόφραγκτα περιθωράκια, καὶ τὰ ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης τῆς ἐκ Μεδίκων ἐπινοηθέντα ἐξ ὀστῶν τῆς φαλαίνης περιθωράκια ὑπῆρξαν οἱ ἄξιοι πρόδρομοι τῶν σήμερον ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐν χρήσει περιθωρακίων, τῶν κατεσκευασμένων ἐκ στερεοῦ πανίου, ἐν τῷ ὁποίῳ εἶνε συνεῤῥαμμένοι ὀϐελοὶ φαλαίνινοι, χαλύϐδινοι καὶ ξύλινοι.

—

Λοιπὸν μὴ πράξετε ποτὲ τὸ ἔγκλημα νὰ ἐπιθέσετε τὸ περιθωράκιον εἰς τὰς θυγατέρας σας πρὸ τοῦ δεκάτου ἑϐδόμου ἔτους τῆς ἡλικίας των. Ὅταν δ' ἡ γυνὴ γείνῃ ἤδη γυνή, ἂς μὴ φέρῃ ποτὲ τοιοῦτον, ἀλλὰ ἂς ποιῇ χρῆσιν ἐπιδέσμου ἐλαφρῶς συνεῤῥαμμένου καὶ περιέχοντος ὀλίγας καὶ λεπτοτάτας ῥάϐδους. Καὶ ὅταν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον φέρετε τὸ περιθωράκιον, πάλιν ἀφαιρέσατέ το κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐγκυμοσύνης, κατασκευάζετε δὲ αὐτὸ πάντοτε ἄνευ μεταλλίνων ὀϐελῶν, ἄνευ ἐπωμίδων. *Ἐν συνόψει, ἔστω τὸ περιθωράκιον ἔνδυμα ὑποϐαστάζον καὶ ὄχι συνθλίϐον τὸ σῶμα.*

—

Ἐὰν δὲ τυχὸν ὑπάρχῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἀνὴρ φέρων περιθωράκιον, τὸν τοιοῦτον ἡ πρώτη γυνή, ἥτις ἤθελεν αἰσθανθῆ ὑπὸ τὴν ἀφὴν τῶν δακτύλων της τὸν ὁπλισμὸν τοῦτον τοῦ εὐνούχου, ἂς τὸν καταγγείλῃ εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ ἂς ἀναρτηθῇ ἡ εἰκών αὐτοῦ εἰς τὸ Καπιτώλιον μὲ τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν:

Ἀνδρὶ μὴ ὄντι ἀνδρὶ αἱ ἐκδικούμεναι γυναῖκες ἀνέθηκαν.

ΠΕΡΙΣΚΕΛΙΔΕΣ

Αἱ περισκελίδες ἐκατηγορήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους καὶ ὑπὸ πολλῶν νεωτέρων ἰατρῶν, ἐν οἷς ὁ Ἀδριανὸς Lalemant καὶ ὁ Faust, οἵτινες ἀπέδωκαν εἰς τὰς περισκελίδας κατηγορίας τόσον σοϐαράς, ὥστε ἐὰν ἦσαν ἀληθεῖς ἔπρεπε νὰ καταδικασθῶσιν αὗται εἰς θάνατον πάραυτα, στρατιωτικῶς, ἄνευ διαδικασίας, δικηγόρων καὶ ἐνόρκων.

(1) *Parny*, Γάλλος ποιητὴς (1753-1814).

Αἱ περισκελίδες δὲν πρέπει νὰ ἦνε πολὺ πλατεῖαι, διότι τότε δὲν ὑποβαστάζουσι τοὺς ἀδυνάτους, ἀλλ' οὔτε πολὺ στεναί, διότι στενοχωροῦσι τοὺς εὐκόλως στενοχωρουμένους. Γνωρίζετε δέ, ὅτι πρέπει νὰ ἐλεῶμεν τοὺς ἀδυνάτους καὶ τοὺς πιεζομένους, διότι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Στενὴ περισκελὶς ἔχει ἄλλως πλεῖστα ἀτοπήματα, διότι ἀσκεῖ ἐπὶ τῶν μυῶν καὶ ἐπὶ τῶν αἱμοφόρων ἀγγείων πιέσεις ἐπικινδύνους. Δὲν δυνάμεθα ν' ἀναλογισθῶμεν ἄνευ φρίκης τὰς περισκελίδας τῶν πατέρων ἡμῶν τὰς καλουμένας cullotes, εἰς τὰς ὁποίας εἰσήρχοντο οὗτοι ὡς ἐν ἐχθρικῷ φρουρίῳ διὰ τῆς βοηθείας πολλῶν συμμάχων καὶ μετὰ κόπου καὶ μόχθου.

Ἐὰν ἤλπιζον, ὅτι ἠδυνάμην νὰ πολεμήσω κατὰ τῶν ῥαπτῶν καὶ κατὰ τοῦ συρμοῦ, οὓς ἀναγνωρίζω ἀνωτέρους μου, θὰ σᾶς ἔλεγον νὰ φέρετε πάντοτε περισκελίδας ἐξ ἐρίου, καὶ κατὰ τὸ θέρος ἀκόμη. (¹)

—

Ἐὰν μεταχειρίζεσθε *ἀορτῆρας* (bretelles), μὴ περισφίγγετε αὐτὰς πολύ. Ἐὰν ἦσθε ἀσθματικὸς ἢ ἐὰν ἔχετε τὸ στῆθος ἀδύνατον, μὴ φέρετε ποτὲ αὐτάς, διότι πάντοτε ἀσκοῦσι πίεσιν ἐπιβλαβῆ ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους. Οὐδέποτε ποιεῖτε χρῆσιν ἀορτήρων διὰ τὰ παιδία, ἀλλὰ προσαρτᾶτε τὰς μικρὰς περισκελίδας των εἰς τὸν χιτωνίσκον αὐτῶν.

Οὐδέποτε ποιεῖτε χρῆσιν ὑποποδίων, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν λέγῃ ὁ συρμός, ὅστις πιστὸς εἰς τὰς ἰδιοτροπίας του, ὁτὲ μὲν ἐγκαταλείπει αὐτά, ὁτὲ δὲ τὰ ἀγαπᾷ. Τὰ ὑποπόδια αὐξάνουσι τὴν πίεσιν τὴν προερχομένην ὑπὸ τῶν ἀορτήρων ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ τηροῦντα τὴν περισκελίδα τεταμένην κωλύουν τὰς ἐλευθέρας κινήσεις τοῦ σώματος.

Ποιεῖτε χρῆσιν ἐσωβράκων, ἀκόμη καὶ κατὰ τὸ θέρος. Εἶνε τοῦτο σεμνὸν καὶ εὐλαβὲς κάλυμμα προασπίζων τὸ δέρμα ἀπὸ τὰς προστριβὰς τῆς περισκελίδος καὶ προσέτι ἀπὸ τὰς βιαίας μεταβολὰς τῆς ἀτμοσφαίρας. Συνιστῶ τὴν χρῆσιν τοῦ ἐσωβράκου παρὰ πολὺ εἰς τὸν ἐργάτην, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν χωρικὸν ἐὰν θέλῃ νὰ ἦνε ἀνώτερος τῶν βοῶν του. Τὰ ἐσώβρακα δύνανται νὰ ἦνε ἐκ λινοῦ τὸ θέρος, ἐξ ἐριούχου τὸν χειμῶνα, καὶ ἐκ βαμβακεροῦ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον. Ἂς ἔχωσι δ' ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρους ἐπιδέσμους. Ἔστωσαν δι' οὗτοι ἐλαστικοί.

—

Τὰ ἐνδύματα τῆς ἐποχῆς μας δὲν εἶνε μὲν καλλιτεχνικά, ἀλλ' εἶνε εὔχρηστα καὶ ἐπιτρέπουσι τὴν ἐλευθερίαν τῶν κινήσεων.

Προτιμᾶτε ἀντὶ τοῦ μανδύου τὸ ἐπανωφόριον διότι τοῦτο ἀφίνει πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὰς κινήσεις, δὲν καταδικάζει τοὺς βραχίονας εἰς βεβιασμένην ἀκινησίαν, καὶ περιβάλλει τὸ σῶμα χωρὶς νὰ περισφίγγῃ αὐτό. Τὸν χειμῶνα καὶ μάλιστα ὅταν ταξειδεύετε, φέρετε τὴν καλύπτραν τῆς κεφαλῆς (capuchon), διότι εἶνε πολὺ χρήσιμος κατὰ τῶν ψυχράνσεων.

Τὰ χειρόκτια ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα νὰ διατηρῶσι τὴν ἁβρότητα τῆς ἀφῆς καὶ νὰ προασπίζωσι τὴν χεῖρα κατὰ τοῦ ψύχους καὶ κατὰ τοῦ καύσωνος τοῦ ἡλίου. Δὲν πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα χειρόκτια πολὺ στενά. Παρ' ἡμῖν σπανία εἶνε ἡ χρῆσις τῶν χειροκτίων, ἰδίᾳ δὲ δὲν φέρουσι αὐτὰ ἐκεῖνοι, οἵτινες πρὸ πάντων ἔπρεπε νὰ τὰ φέρωσιν, δηλαδὴ οἱ καλλιτέχναι καὶ οἱ λεπτουργοί, ὅπως διατηρῶσι τὴν ἐλαστικότητα καὶ τὴν ἁβρότητα τῆς χειρός, τοῦ εὐγενεστάτου τούτου ἐργαλείου. Ἡ ὑγιεινή, ἡ φιλοκαλία, ἡ καλλιτεχνία καὶ ἡ καλὴ ἀγωγή, ἐπιβάλλουσι νὰ φέρωμεν χειρόκτια.

Περιπόδια (κάλτσας) εἰς τὰ κλίματά μας ἔπρεπε νὰ φέρωμεν μάλλινα ἐπὶ ἓξ μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ ἐφ' ὅλον τὸ ἔτος οἱ ἀδύνατοι καὶ οἱ ῥευματιῶντες. Αἱ κυρίαι, αἱ μὴ ἀνεχόμεναι νὰ ἐπιδείξωσιν ἄσχημον πόδα, ἃς φέρωσι κατάσαρκα μὲν λεπτὰ μάλλινα περιπόδια, ἐπ' αὐτῶν δὲ λεπτότατα μεταξωτὰ ἢ βαμβακερά, συνδυάζουσαι οὕτω τὴν ὑγιεινὴν καὶ τὴν φιλαρέσκειαν. Οἱ *καλτσοδέται* δέον νὰ ἦνε ἐλαστικοί, καὶ νὰ περισφίγγωσι χαλαρῶς. Εἶδον πολλάκις ὡραίας κνήμας παραμορφωθείσας καὶ αὐλακωθείσας διὰ τῶν σφιγκτῶν δεσμῶν τοῦ *καλτσοδέτου*, καὶ συχνάκις ἀρκεῖ τοῦτο ὅπως προκαλέσῃ *κιρσοὺς* (varices).

—

(¹) Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν περισκελίδων τῶν καλουμένων cullotes ἔφερον παρ' ἡμῖν μόνοι οἱ ἐκ τῆς τάξεως τῶν εὐγενῶν τῆς Ἑπτανήσου καὶ τινων νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Ὁ ἀρχαιότερος τύπος τῆς περισκελίδος εἶνε ἡ μακρὰ καὶ πλατεῖα περισκελίς, ἥτις ἦτον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Πέρσαις, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Ξενοφῶν ἀποκαλεῖ *ἀναξυρίδας*. Ἐπεκράτει δὲ καὶ καθ' ὅλην τὴν μεσαιωνικὴν Εὐρώπην, ἰδίᾳ κατὰ τοὺς αἰῶνας 16ον καὶ 17ον. Εἰς τὸν τύπον τοῦτον ἀνήκουσιν αἱ *βράκαι* τῶν ἡμετέρων νησιωτῶν. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου παρέχομεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον:

Ναύαρχός τις Γάλλος καὶ ὁ ὑπασπιστὴς αὐτοῦ εὑρισκόμενοι ἐν τῷ ἐν Σκλαμῖνι μεγάρῳ τῆς Διευθύνσεως τοῦ Ναυστάθμου εἰς ἐπίσκεψιν παρὰ τῷ ἀειμνήστῳ πλοιάρχῳ Ἀνδρέᾳ Μιαούλῃ, παρετήρουν ἔν τινι τῶν αἰθουσῶν ὡραίαν ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀνηρτημένην χαλκογραφίαν τοῦ μεγάλου ναυάρχου Μιαούλη. Τοῦ Γάλλου ναυάρχου ἐκφράσαντος ὄχι εὐλόγως τὴν ἀπορίαν του, ὅτι τοιοῦτος ἐπιφανὴς ναύαρχος ἔφερε τόσον πλατείας *βράκας*, ὁ πλοίαρχος Μιαούλης τῷ ἐπαρουσίασεν αὐτοστιγμεὶ τὴν χαλκογραφίαν δύο ἐνδόξων Γάλλων ναυάρχων τοῦ Duquesne καὶ τοῦ Jean Bart, φερόντων βράκας πλατυτέρας μᾶλιστα τῶν τοῦ ἡμετέρου μεγάλου θαλασσινοῦ.—Πείθεσθε ἤδη, εἶπεν ὁ πλοίαρχος Μιαούλης ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Γάλλον ναύαρχον, ὅτι δύναταί τις νὰ ἦνε δικπρεπὴς ναύαρχος καίτοι φέρων πλατείας βράκας.—Οἱ ξένοι ἀξιωματικοὶ ἐξετίμησαν τὴν ἑτοιμότητα τοῦ Ἕλληνος εὐπατρίδου, ὅστις ἔκτοτε ἀνήρτησε τὰς χαλκογραφίας τῶν δύο Γάλλων θαλασσινῶν ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων τῆς εἰκόνος τοῦ ἐνδόξου πάπου του. Ταῦτα διηγήθη ὁ ἀείμνηστος πλοίαρχος πρὸς ὁμίλον φίλων, οὓς ἐφιλοξένει ἐν Σαλαμῖνι μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ἁβροφροσύνης καὶ χάριτος ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀξιοθρηνήτου θανάτου του.

Χάριν τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας ἀλλάσσετε καθ' ἑκάστην περιπόδια. Ἐὰν ἀπὸ οἰκονομίαν δὲν ποιῆτε τοῦτο, ἐνθυμηθῆτε ὅτι ὑπάρχουσιν οἰκονομίαι μεγάλως ζημιοῦσαι.

—

Αἱ γυναῖκες εἰς τὴν ἐνδυμασίαν των μεταχειρίζονται ὑφάσματα λεπτότατα, ἀλλὰ πολλαπλασιάζουσι τὰς πτυχὰς οὕτως, ὥστε τὰ ἐν αὐταῖς συγκεντρούμενα στρώματα ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος προασπίζουσι τὸ εὐγενέστατον αὐτῶν δέρμα ἀπὸ τὰς βιαίας θωπείας τοῦ ἀνέμου καὶ ἀπὸ τὰ ψύχη. Αἱ γυναῖκες ἃς ἐνθυμῶνται πάντοτε, ὅτι προτιμότερον εἶνε ἐὰν μηδέποτε φέρωσι φόρεμα μεταξωτόν, ἀλλ' ἔχωσι τὰ ἐσωτερικὰ ἐνδύματα καθαρά, ὅτι μυρία βλέμματα ζητοῦσι νὰ διίδωσιν ὑπὸ τὴν ἐξωτερικὴν περιβολὴν τὴν στιλπνότητα τῆς ἐσωτερικῆς ἐνδυμασίας των, καὶ ὅτι συμφέρει εἰς αὐτὰς νὰ συνεισφέρωσι μᾶλλον εἰς τὴν πλύντριαν ἢ εἰς τὸν ἔμπορον.

Τὰ πολὺ ἀνοικτὰ εἰς τὸ στῆθος γυναικεῖα ἐνδύματα εἶνε πολλαχῶς ἐπικίνδυνα, καὶ συχνάκις γίνονται αἰτίαι κυνάγχης, λαρυγγίτιδος, βρογχίτιδος καὶ διαφόρων παθήσεων τοῦ πνεύμονος.

[Ἕπεται τὸ τέλος].

ΠΑΠΠΟΣ ΚΑΙ ΕΓΓΟΝΟΣ

Ὑπολείπονται εἰσέτι ἀγωνισταί τινες ἄγνωστοι καὶ ῥακένδυτοι ὡς πρόσφυγες ἢ ἐξόριστοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὅπερ ἀπηλευθέρωσαν· μόνον ὅταν ἀποθνήσκωσι μανθάνομεν ὅτι ἔζων. Κάπου κάπου ἀκούομεν ὅτι ἔν τινι πολίχνῃ τῆς Ἑλλάδος ἢ ὀρεινῷ χωρίῳ γέρων ἀνδραγαθήσας ἐν ἐνδόξῳ πολιορκίᾳ ἢ τραυματισθεὶς ἐν ἡρωϊκῇ ναυμαχίᾳ ἀπέθανε, δηλαδὴ μετήλλαξε τάφον καλυφθεὶς ὑπὸ τοῦ χώματος, ἐν ᾧ, τὴν πιστὴν φουστανέλλαν ἐνδεδυμένος σάβανον, πρὸ πολλοῦ ἦτο ἐπ' αὐτοῦ τεθαμμένος, καὶ λησμονημένος... Ὁ θάνατος τῶν ἐσχάτων, τῶν ἐρρυτιδωμένων τούτων λειψάνων τοῦ Ἀγῶνος ὁμοιάζει πρὸς τὴν πτῶσιν τῶν τελευταίων καταβρώτων καὶ χορταριασμένων ἐπάλξεων καταρρεύσαντος φρουρίου ἄλλων χρόνων, πλήρους ποτὲ ἡρωϊκῶν παραστημάτων καὶ κλαγγῆς ὅπλων καὶ χρεμετισμῶν ἵππων...

* *
*

Εἷς τῶν ἀγωνιστῶν τούτων, ὁ καπετὰν Σκιᾶς, ἔζη ἐν τῷ χωρίῳ Α' τῆς Μακεδονίας. Γενναίως πολεμήσας ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη, ἔχυσεν ἀνὰ τὴν Στερεὰν καὶ τὴν Πελοπόννησον τὸ αἷμα αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῶν χαινουσῶν πληγῶν δὲν ἐξῆλθεν ἡ ψυχή του· πολλάκις ἀφέθη ἀνοικτὴ ἡ θύρα τοῦ κλωβίου ἀλλὰ τὸ πτηνὸν δὲν ἀπέπτη. Ἔζησε δὲ μέχρι βαθέος γήρατος ἐπὶ τοῦ γενεθλίου χώματος ὅπου μετέβη μετὰ τὸ πέρας τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐλπίζων ὅτι μετ' ὀλίγον ἡ Ἑλλὰς ἐκτείνουσα τὰ σύνορά της, ὡς μητρικοὺς βραχίονας, ἔμελλε νὰ σφίγξῃ καὶ τὸ χωρίον του μετὰ στοργῆς ἐν τῇ ἀγκάλῃ της.

Τὸ μετ' ὀλίγον ἐκεῖνο διήρκεσεν ἥμισυν αἰῶνα καὶ διαρκεῖ εἰσέτι....

Ἐν τούτοις ὁ καπετὰν Σκιᾶς μεθ' ὅλην τὴν πικρὰν διάψευσιν τῶν ἐλπίδων του παρέμεινεν ἀνὴρ τοῦ Ἀγῶνος· δὲν ἀπέβαλε τὰ ὄνειρα αὐτοῦ ὡς οὐδὲ τὴν βραχεῖαν φουστανέλλαν καὶ τὴν φέρμελην· ὁ σίδηρος διατηρεῖ τὸν τύπον ὃν ἔλαβε σφυρηλατηθείς· ὁ χρόνος μόνον σκωρίαν ἀφίνει ἐπ' αὐτοῦ· ἐν δὲ τῇ Μεγάλῃ Ἐπαναστάσει ἡ φλογερὰ αὐτοῦ ψυχὴ εἶχε σφυρηλατηθῆ ἰσχυρῶς πρὸς ἡρωϊσμὸν καὶ αὐταπάρνησιν καὶ περιφρόνησιν παντὸς κινδύνου ὑπὲρ τῆς πατρίδος· νεώτερος ὢν ἔδραμεν ἔνθους εἰς Καλαμπάκαν καὶ Κρήτην· ἀλλ' ἤδη ἐπῆλθεν ἡ σκωρία τοῦ γήρατος, ἡ διαβιβρώσσουσα τὰ σώματα...

Ἐσπέραν τινὰ καπνίζων ἐγγὺς τοῦ παραθύρου τὸ *τσιμποῦκί* του εἶχεν ἐστραμμένους τοὺς γεροντικοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς πλατεῖαν ὁδόν, ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ χωρίου μέσῳ δύο γηλόφων πρὸς τοὺς ἀγροὺς ἄγουσαν· συγχρόνως δ' ἠκροᾶτο συντόνως, τάξας τὰ ὦτα αὐτοῦ βοηθοὺς τῶν ὀμμάτων· αἴφνης ἀκούει κρότον πετάλων· μεθ' ὅσης δὲ ταχύτητος δύναται κατέρχεται εἰς τὴν θύραν ὅπου μετ' ὀλίγον φθάνουσιν ἐν καλπασμῷ τρεῖς ἵπποι. Ὁ εἷς τῶν ἀναβατῶν αὐτῶν εἶνε ὁ Πολυζώης, ὁ ἔγγονος τοῦ καπετὰν Σκιᾶ, ἐπιστρέφων εἰς τὸ χωρίον μετὰ ἓξ ἔτη, καθ' ἃ ἐξεπαιδεύετο ἐν Ἀθήναις καὶ ἐσπούδασε τὴν ἰατρικήν· Εἶνε κομψὸς νέος, μαύρην φορῶν ἐνδυμασίαν καὶ καστόρινον πῖλον, γλυκεῖαν καὶ νοήμονα ἔχων φυσιογνωμίαν.

Ὁ ἄλλος χωρικοῦ φορῶν στολήν, σαλβάριον, πλατεῖαν ζώνην, φέσιον, εἶνε ἀγωγιάτης καὶ λαβὼν τοὺς χαλινοὺς περιάγει τοὺς τρεῖς καθίδρους ἵππους, ὧν ὁ τρίτος φέρει τὰς σκευὰς τοῦ νεαροῦ ἰατροῦ.

Μόλις κατῆλθε τοῦ ἵππου ὁ νέος εὑρέθη ἐν τῇ ἀγκάλῃ τῆς μητρός, ἥτις τὸν ἀσπάζεται μὲ διψαν στοργῆς ἐξ ἐτῶν παρατηροῦσα δ' αὐτὸν δι' ὀφθαλμῶν δακρυβρέκτων συγκρίνει τὸ ἀπελθὸν παιδίον, ὅπερ ἀνεπόλει, καθ' ἑκάστην, ὅτε ἔλειπεν ἐν τῇ ξενητείᾳ, πρὸς τὸν ἐπανελθόντα νέον καὶ μονολογεῖ ἐν μέσῳ τῶν συναθροισθέντων γειτόνων: «Πόσο ὡμόρφηνε! πόσο ἀψήλωσε! τὰ μαλλιά του ἀπὸ ξανθὰ ἐμαύρισαν! ἔφυγ' ἀμούστακο παιδὶ καὶ γύρισε πηληκάρι... νὰ τὸ χαρῶ!...

Ἀλλ' ὁ Καπετὰν Σκιᾶς σφόδρα ἀνυπομονῶν ἥρπασε τὸν νέον ἐκ τῆς μητρός, ὡσεὶ τὸν διεφιλονείκει πρὸς αὐτήν, καὶ τὸν ἔσφιξε μὲ τοὺς τρέμοντας βραχίονάς του, ἡ δὲ πολιόθριξ καὶ ῥισσὴ

μορφὴ τοῦ πάππου ἀπετέλει ἐξαισίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀνθηρὰν καὶ ῥαδινὴν τοῦ ἐγγόνου...

Εἶτα εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον, ἔδραμον οἱ συγγενεῖς καὶ ὁ γέρων ἀπεχωρίσθη τοῦ νέου.

Βαθεῖα συγκίνησις κατεῖχε τὸν Καπετὰν Σκιᾶν· ἐκάπνιζεν ἀκαταπαύστως τὸ *τσιμποῦκί* του, στρίφων διὰ τῶν δυσκάμπτων δακτύλων τὸν λευκὸν αὐτοῦ μύστακα. Ὦ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀνέμενε πρὸ πολλοῦ ὁ γηραιὸς ἀγωνιστής. !...

Εἶχε ἓν σχέδιον.

Δι' ὀλίγης ἀπέσπασε τὸν νέον ἀπὸ τὰ φιλήματα καὶ τοὺς ἐνστερνισμοὺς τῶν οἰκείων, εἶπεν εἰς αὐτὸν διὰ σοβαροῦ τόνου φωνῆς:

— Πολυζώη, ἔλα μαζί μου, ἔχω νὰ σοῦ 'μιλήσω.

Εἰσῆλθον εἰς δωμάτιόν τι, καὶ κλεισθείσης τῆς θύρας ἐκάθησαν ἐπὶ τοῦ *μερτεριοῦ*. Ὁ πάππος προσηλῶν ἀτενῶς τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ ἐγγόνου, τῷ εἶπε διὰ συγκεκινημένης φωνῆς, ἄνευ προλόγου, ἄνευ μεταβάσεως, ὑπείκων εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσῃ ἀμέσως ὅ,τι πρὸ πολλοῦ ἀπέπνιγεν αὐτὸν μὴ εὑρίσκον διέξοδον:

— Ὄντας βρόντηξε τὸ πρῶτο τουφέκι τῆς 'λευθεριᾶς, παιδί μου, μὲ τὸ πρῶτο βόλι ποῦ ἔπεσε μιὰ φωνὴ ἀκούσθηκε μὲ λαχτάρα: «Καὶ 'ς τὴν Πόλι νὰ δώσῃ ὁ Ἅγιος ὁ Θεός!» 'ς ταὶς κλεισούραις καὶ 'ς ταὶς σπηλιαίς, ὅταν κοιμώμασθαν λαβωμένοι, τὴν Πόλι ἐβλέπαμε 'ς τὄνειρό μας, τὴν Πόλι ποῦ πέθανε ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος γιὰ τὴν Πίστι καὶ γ' ἀ τὴν Πατρίδα. Ὄντας ἔβαλαν τὰ σύνορα θαρρέψαμε πῶς ἦταν ἔτσι προσωρινὰ κι' ἀπαντέχαμε ὥρα μὲ τὴν ὥρα νὰ πᾶμε νὰ λειτουργηθοῦμε 'ς τὴν Ἁγιὰ Σοφιὰ· ὕστερα πῆγε ὁ βασιλιᾶς 'ς τ' Ἀνάπλι· μὰ πολλοὶ καπετανέοι δὲν ἀποφάσιζαν νὰ κτίσουν σπίτι...— Τί τὸ θέλομε κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ!... ἔλεγαν· ἐπρόσμεναν νὰ κτίσουν μιὰ γιὰ πάντα κοντὰ 'ς τὸ βασιλικὸ παλάτι, 'ς τὸ Βυζάντιο...

Γιὰ μᾶς τότες ἤτανε σιμὰ ἡ Πόλι μὰ τώρα σὰν νἄφυγε ἀπ' τὸν τόπο της, πῆγε μακρυά, χάθηκε 'ς τὴν ἄκρη τοὐρανοῦ, οἱ μιναρέδες τῆς σμίξαν μὲ τὰ σύννεφα... Ἡ Ἑλλάδα δὲν ἔχει πειὰ δύναμι νὰ θέλῃ τὴν Πόλι.. σὰν ἐγὼ ποῦ δὲν 'μπορῶ πλειὰ νὰ δρασκελήσω βράχους· ἐγέρασε ἡ Ἑλλάδα, καὶ οἱ γέροι δὲν μεγαλόνουν, ζαρόνουν. Ἡ Μεγάλη Ἑλλάδα τῆς Χάρτας τοῦ Ρήγα ἔμεινε ὅση τὴν ἔκαναν τότε, σὰν τὸ νάννο ποῦ μνήσκει ὅσος γεννηθῇ· μεγάλωσε, θὰ πῇς, μιὰ σταλιά· μὰ τί τὸ ὄφελος; τὸ Γένος ἐστένεψε ἀπὸ παντοῦ. ἄλλοι παίρνουν ἀπ' ἐδῶ, ἄλλοι ἁρπάζουν ἀπὸ κεῖ· μονάχα ἐμεῖς ἔχομε τὰ χέρια 'ς ταῖς τσέπαις μας· πρῶτα κυττάζαμε 'μπρός, μακρυά· τώρα κυττάζομε 'πίσω σὰν νὰ μᾶς κυνηγᾷ κανένας,κ' ἐμεῖς ἀπ' τὸ φόβο μας, φεύγοντας, ἐρρίξαμε χάμου τὰ τουφέκια μας καὶ ταῖς παλάσκαις μας: τὴν τιμή μας καὶ ταῖς ἐλπίδαις μας, καὶ φθάσαμε 'ς τὰ σύνορα. Δὲν λαχταροῦμε πειὰ γιὰ τίποτε παρὰ πέρα... Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ μὴν μποῦμε καὶ παρὰ μέσα... Ἡ Πόλι! μιὰ φορὰ ἤτανε ἀρνηστὴς τῆς Πατρίδας ὅποιος δὲν τὴν συλλογιόντανε· σήμερα παίρνουν γιὰ τρελλὸ ὅποιον τὴν συλλογιέται. Ἄχ! πάει, τὴν ἐχάσαμε... Χάσαμε καὶ τὴν Θρᾴκη, σὲ λίγο θὰ χάσωμε καὶ τὴν Μακεδονία· γιατὶ τὸν καιρὸ ποῦ κοιμώμασθαν ἐμεῖς, ἐξύπνησε ἕνας ἄλλος... οἱ Βούργαροι! αὐτοὶ ποῦ ὄντας ἐμεῖς πεθαίναμε γιὰ τὴν λευθεριὰ αὐτοὶ ζοῦσαν νύχτα μέρα μὲ τὰ ζῷα, καὶ γιὰ νὰ 'μοιάζουνε μ' αὐτὰ φοροῦν ὡς τώρα 'ς τὴν ῥάχι τὸ τομάρι τους καὶ μυρίζουν ἀχοῦρι... Οἱ Βούργαροι, ποῦ ὡς τὰ χθὲς χόρευαν σὰν ἀρκοῦδες 'ς τοὺς δρόμους καὶ χτυποῦσαν κάτω τὰ καλπάκια τους γιὰ μιὰ πενταρα, ποῦ τὴ λευθεριά τους δὲν τὴν πῆραν μὲ τἄρματά τους, μόνε τοὺς τὴν ἔδωκαν 'σὰν ἐλεημοσύνη ποῦ πετοῦν σὲ διακονιάρη, αὐτοὶ ζητοῦν νὰ μᾶς τὴν πάρουν τὴ Μακεδονία, αὐτοὶ θέλουν νὰ μᾶς κάμουν βουργάρους!...

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἠνοίχθη βιαίως καὶ εἰσώρμησεν ἡ μήτηρ.

— Μπαμπᾶ, δόσε μου τὸ παιδί μου! νὰ τὸ ξεμολογήσῃς τὸ πῆρες ἅμα ἦλθε ἀπὸ τὰ ξένα; ἔξη χρόνια μοῦ ἔλειπε, τὸ λαχταρῶ τὸ παιδί μου!...

Ὁ γέρων ἔρριψε κερασυνοβόλον βλέμμα ἐπὶ τῆς θυγατρός του, ἀλλ' αὕτη εἵλκυσεν ἐκτὸς τοῦ δωματίου τὸν υἱόν της, ὅστις ἐξῆλθεν, ἄνευ ἀντιστάσεως, ἀφεὶς τὸν πάππον μόνον.

Ὁ νέος ἦτο σύννους, ἀνήσυχος· ἐκείνη ἡ ἔξαψις ὑφ' ἧς ἔτρεμον τὰ χείλη τοῦ πάππου, ἐκείνη ἡ ἔκφρασις τῶν ὀφθαλμῶν ἀφ'ὧν διὰ τοῦ ἀντίχειρος ἀπέμασσε τ' ἀναθρώσκοντα δάκρυα, ὁ τρομώδης τῆς φωνῆς του τόνος, ὅλα ἦσαν παράδοξα... Ἀληθῶς τί ἤθελε νὰ τῷ εἴπῃ ὁ γέρων; Πρὶν ἀναπαύσῃ τὴν βαρεῖαν κεφαλήν του ὁ νέος πλήρη εἰσέτι ἐκ τῶν λευκῶν ἐκ κόνεως ὁδῶν, ἃς ὑπὸ τὸν φλογερὸν καύσωνα, τὸ μονότονον τῶν τεττίγων ἀκούων τερέτισμα διῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἵππου του, πρὸς τί τῷ ἐξεφώνησε τὸ λογίδριον ἐκεῖνο;

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνώπιον τοῦ κιβωτίου κλίνων, τὰ ἰατρικὰ αὐτοῦ βιβλία καὶ τὰ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα διευθετῶν, ἀνεμνήσθη τῶν βάθρων τοῦ Πανεπιστημίου, ἐφ' οὗ ἀνέπλαττε τὰ ὄνειρα τοῦ μέλλοντος, τῆς μακρᾶς μελέτης ἐν τῷ φοιτητικῷ δωματίῳ κεκλεισμένων τῶν πρασίνων παραθύρων, τῆς συγκινητικῆς ἡμέρας τῶν ἐξετάσεων, ὅτε μετὰ τοῦ συντρόφου του ἐκαθέσθησαν ἐνώπιον τῶν καθηγητῶν ὡς κατηγορούμενοι τοῦ αὐτοῦ ἐγκλήματος, τῆς χαρμοσύνου διδακτορικῆς ἀνακηρύξεως, τοῦ συμποσίου, ὅπερ προσήνεγκεν εἰς τοὺς συρρεύσαντας φίλους, καὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐπαύριον σκέψεων. Ἰδού, ἔφθασεν εἰς τὸ τέρμα τῶν πόθων του, ν' ἀποκατασταθῇ ἐν τῷ χωρίῳ του, ν' ἀποκτήσῃ πελατείαν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀγρῶν καὶ ἀμπέλων των, ἀφ' οὗ ὁ μὲν πατήρ του ἀπέθανε ὁ δὲ πάππος του ἑτοιμάζεται ν' ἀποθάνῃ, νὰ νυμφευθῇ πλουσίαν κληρονόμον, νὰ σχετισθῇ μὲ τοὺς Τούρκους διοικητάς,νὰ γείνῃ *ἀζᾶς* καὶ δημογέρων... Τὴν αὐτάρκειαν αὐτοῦ οὐδεμία ἐπιστημονικὴ ἢ κοινωνικὴ φιλοδοξία διαταράττει. Ἀσμένως ἐγκλείει ἑαυτὸν εἰς στενὸν ὁρίζοντα. Ἐνίοτε μόνον τοὺς σκολιοὺς δρόμους τῶν ἀθορύβων συνοικιῶν διερχόμενος ὁ ἰατρὸς τοῦ χωρίου ὡς ὀπτασίαν θ' ἀνακαλῇ τὰς μαρμαροκτίστους καὶ βομβοῦσας Ἀθήνας...

Ἐκ τοῦ κιβωτίου ἐξήγαγεν ἐφημερίδας τινὰς ἀθηναϊκάς, ἃς θέλων ν' ἀπασχολήσῃ τὸν πάππον καὶ δώσῃ ἄλλην τροπὴν εἰς τὸ πνεῦμά του, ἔστειλε πρὸς αὐτόν· οὗτος δὲ φορέσας τὰ διόπτρά του ἤρξατο μετ' ἐνδιαφέροντος ἀναγινώσκων τὰς ἐξ Ἀθηνῶν εἰδήσεις, ὅτε κατὰ σύμπτωσιν τὸ βλέμμα του ἔπεσεν ἐπὶ ἀρθριδίου ἔχοντος ὡς τίτλον: Τὸ ἐν Φιλιππουπόλει ἐπεισόδιον.

Ἀπὸ τῶν πρώτων γραμμῶν ἀνετριχίασε· ἐν τῷ ἄρθρῳ ἐκείνῳ ἐλέγετο ὅτι ἡ ἑλληνικὴ σημαία ἐξυβρίσθη, ἐξεσχίσθη, ἠτιμάσθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων· εἰς ἑκάστην ὀδυνηρὰν λέξιν τῷ ἐφαίνετο ὅτι ῥόπαλον κατεφέρετο κατὰ τῆς λευκῆς κεφαλῆς του. Συνέθλιψε μετ' ἀγανακτήσεως τὴν ἐφημερίδα ἐν τῇ πλατείᾳ ἐρρυτιδωμένη παλάμῃ του. Ἐπνίγετο· εἶχεν ἀνάγκην ἀέρος, ἀνέβη εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ὦ! ἡ σημαία ἥτις ἐκυμάτισεν ἐπὶ τόσων τουρκικῶν φρουρίων, ἥτις ἐδέξατο τὸ ὕστατον βλέμμα τόσων ἐκπνευσάντων ἡρώων, ἡ πτερυγίσασα ὑπὲρ τὸν Καραϊσκάκην καὶ τὸν Κολοκοτρώνην ὡς πτερωτὸν σύμβολον νίκης, ἡ σημαία τῶν Ἑλλήνων ἐμιάνθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων!...

Ὁ Καπετὰν Σκιᾶς δὲν κατέβη νὰ δειπνήσῃ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην· δὲν ἀνῆψεν οὔτε φῶς ἐν τῷ δωματίῳ του· κάτωθεν ἠκούετο τὸ βαρὺ βάδισμά του· ἡ μήτηρ τοῦ νέου ἀνελθοῦσα ἀκροποδητεὶ διέκρινεν ἐν τῇ σκοτίᾳ τὸ ἀνημμένον τσιμπούκιον, ὅπερ ἐκ τῆς ἀδιακόπου φεγγοβολίας ἐφένετο ὅτι πυρετωδῶς ἐρρόφα ὁ γέρων, καὶ ἤκουσε βαθύν, ἐκ τῶν σπλάγχνων του, ἀναστεναγμόν...

* * *

Τὴν ἐπαύριον, λίαν πρωί, ὁ πάππος ἐζήτησε τὸν ἔγγονον. Εἶχε διέλθει φοβερὰν νύκτα. Τὸ καταβεβλημένον ὑπὸ τῶν συγκινήσεων σῶμά του εἶχε παραδοθῆ εἰς βαρὺν ὕπνον, ἀλλ' ἡ τεταραγμένη ψυχή του εἰργάζετο, καὶ συμπληροῦσα τὴν ὀδυνηρὰν πραγματικότητα ἐδημιούργησε περὶ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ γέροντος τὸ ὄνειρον τοῦτο:

Ἡμέραν τινὰ αἴφνης ἡ Μακεδονία ἐγένετο βουλγαρική. Βούλγαροι χωροφύλακες ἔσυρον ἐκτὸς τῶν ἐκκλησιῶν τοὺς Ἕλληνας ἱερεῖς. Ἔκλεισαν ὅλα τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἐξέσχισαν ὅλα τὰ ἑλληνικὰ βιβλία· ἐφυλάκιζον πάντα ὁμιλοῦντα ἑλληνιστί· ἔξω ἐν τῇ ὁδῷ ἐγυμνάζοντο βούλγαροι στρατιῶται· εἶχεν ἐκδοθῆ διάταγμα οἱ Μακεδόνες νὰ φορέσουν καλπάκι, νὰ μεταβοῦν εἰς προσκύνησιν τοῦ βουλγάρου διοικητοῦ, νὰ παραδώσουν τὰ ὅπλα των.

—Καπετὰν Σκιᾶ, Ἕλληνα, ἐφώνησε πρὸς αὐτὸν ὁ βούλγαρος βοηλάτης τοῦ χωρίου ἀναρρηθεὶς εἰς ἀξιωματικόν, παράδοσε τ' ἄρματά σου κ' ἔλα νὰ προσκυνήσῃς...

Ἀλλὰ τοῦ Καπετὰν Σκιᾶ τὸ γιαταγάνι, ὅπερ τοσάκις ἐκοκκίνισεν ἀπὸ ἀχνίζον αἷμα μπέηδων καὶ τὸ βροντερὸν καρυοφύλι ὅπερ τῷ εἶχεν δωρήσει ὁ Βότσαρης, δὲν ἤξευραν πῶς παραδίδονται...

Ὁ ἀγωνιστὴς ἐκρήμνισεν ἐκ τῆς κλίμακος τὸν βούλγαρον, ὅστις ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον συρφετὸν ὀβηγῶν στρατιωτῶν· εἰσήλασαν εἰς τὸν οἶκον ἀλαλάζοντες, ἀλλ' ὁ Καπετὰν Σκιᾶς ξιφήρης ὥρμησεν ἐναντίον αὐτῶν πλήττων, φονεύων...

Τότε ἐξύπνησε· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ κλείσῃ τὰ ὄμματα μέχρι πρωΐας· ἠγέρθη τῆς κλίνης· ἐμονολόγει σφίγγων τοὺς γρόνθους, ἠπείλει, ὕβριζε τοὺς Βουλγάρους· ἡ αὐγὴ εὗρεν αὐτὸν διασκελίζοντα μεγάλοις βήμασι τὸ δωμάτιον.

Ὅτε ὁ νέος ἰατρὸς προσελθὼν εἶδεν αὐτὸν τόσον ἄγριον:

— Παπποῦ, τί ἔχεις; ἀνέκραζε μετ' ἄκρας ἀνησυχίας.

Ἀλλ' ὁ γέρων θεὶς τὴν βαρεῖαν αὐτοῦ χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ νέου εἶπε:

— Ἡ Μακεδονία κινδυνεύει... οἱ Βούργαροι δουλεύουν κρυφὰ κρυφὰ 'σὰν κλέφταις ποῦ χαλοῦν τὴν νύκτα τὸ αὐλάκι τοῦ γείτονα γιὰ ν'ἁρπάξουν τὸ ξένο χωράφι· πρέπει νὰ τὴ γλυτώσωμε, παιδί μου, Πολυζώη μου, τὴν Μακεδονία μας... γιὰ αὐτὸ σ'ἐπερίμενα μὲ τέτοια λαχτάρα τόσα χρόνια...

— Τί νὰ κάνω; εἶπεν ὁ νέος μὴ ἐννοῶν εἰσέτι.

— Νὰ πᾷς νὰ κηρύξῃς τὴν Ἑλλάδα, ἀπ' ἄκρη 'ς ἄκρη τῆς Μακεδονίας, νὰ πάρῃς χωριὰ καὶ καλύβια· ὅ,τι ἔκανε ὁ Ρήγας γιὰ μιὰ Μεγάλη Ἑλλάδα, νὰ τὸ κάνῃς σὺ γιὰ τὴν Μακεδονία... τὸ χῶμα ἔχει τὴν ἐθνικότητα πῶχουν ἡ καρδιαίς, καὶ πήγαινε, νὰ κάνῃς ἑλληνικαὶς καρδιαίς... Μὰ νὰ προσέχῃς παιδί μου νὰ μὴ σὲ νοιώσουν, νὰ κάνῃς τάχα ἐμπόριο, κι' ὅπου πᾷς γιὰ νὰ παζαρεύῃς νὰ μιλᾷς μὲ τρόπο γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἄϊντε, πήγαινε, μὲ τὴν εὐχή μου, Πολυζώη μου...

Ὁ νέος ἔμενεν ἐνεός, ἐκπλήκτους ὀφθαλμοὺς προσηλῶν ἐπὶ τοῦ πάππου.

— Καὶ θὰ πεθάνω μὲ ἡσυχία, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων, σὰν ξέρω πῶς εἶν' ἑλληνικὴ γῆ ὁ τάφος μου· γιατὶ σὰν εἶνε βουργάρικη μοῦ φαίνεται πῶς θὰ κάθεται σὰν μολύβι πανω 'ς τὰ στήθια μου... Ἄϊντε, ἔλα νὰ σὲ φιλήσω, νὰ σοῦ δώσω τὴν εὐχή μου· καὶ τρέχα...

— Τί λὲς παπποῦ! εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ νέος.

— Νὰ πᾷς! νὰ πᾷς! δὲν ἔχομαι καιρὸ νὰ χάνωμε! εἶπεν ὁ καπετὰν Σκιᾶς ἐντόνως.

— Μὰ παπποῦ, τὸ σκέφθηκες καλὰ αὐτὸ ποῦ μοῦ λές;....

— Ναί, ἀνεφώνησε βροντωδῶς, τὸ σκέφθηκα· ἑξὴ χρόνια τώρα τὸ συλλογιοῦμαι, 'μέρα καὶ νύκτα κάθε ὥρα, κάθε λεπτό... ἀΐντε, φύγε... ἀκόμη στέκεσαι;...

Καὶ ἀγανακτῶν διὰ τὸν δισταγμὸν τοῦ νέου ὤθει αὐτὸν διὰ τῶν βραχιόνων του ν' ἀπέλθῃ, νὰ περιπλανηθῇ εἰς ὄρη καὶ φάραγγας νὰ κακουχηθῇ, νὰ κινδυνεύσῃ, ν' ἀποθανῇ ἴσως ὑπὲρ τῆς Πατρίδος.

— Μὰ στάσου, παπποῦ, εἶπεν ὁ νέος θωπευτικῶς ὡς πρὸς πάσχοντα, προσπαθῶν ν' ἀπαλλαγῇ τῶν ὠθήσεων ἐκείνων, στάσου νὰ τὸ συλλογισθοῦμε καλλίτερα...

— Τί; ἀνεβόησε φοβερὸς ὁ πάππος. Ἡ Μακεδονία χάνεται καὶ σὺ μοῦ λές, *στάσου;* ἄ! τί ξεφυλισμένο αἷμα ἔχεις μὲς 's ταῖς φλέβαις σου! γιὰ ἄνοιξε τὰ στήθια σου νὰ σοῦ βάνω τὴν καρδιά μου, γιὰ δόσε μου τὴ νηότη σου νὰ πάγω 'γώ· ἕνας ἀπὸ 'μᾶς πρέπει νὰ πάγῃ... Τ' ἀκοῦς;

Καὶ μετὰ βραχεῖαν σιγὴν ἐπανέλαβε βαθέως στενάζων, ὡσεὶ ἐμονολόγει:

— Ἄχ! καταραμένα χρόνια ποῦ παίρνετε κορμιὰ λεβέντικα σὰν κυπαρίσσια καὶ τὰ σκεβρόνετε, καὶ τὰ κάνετε νὰ μυρίζουν χῶμα... ἄχ, καϋμένα νηάτα! νάμουν παληκάρι τώρα ἐγώ, θἄπερνα μονάχος μου τὰ μονοπάτια καὶ θὰ πήγαινα... μὰ ποῦ τῶξερε ὁ Θεὸς πῶς δὲ θὰ βρίσκωνται σήμερα ἀνθρῶποι γιὰ νὰ μᾶς κάνῃ ἐμᾶς τοὺς παλαιοὺς γιὰ δυὸ τρεῖς γενεαῖς... Καϋμένη Ἑλλάδα!...

Ὁ νέος ἰατρὸς βλέπων αὐξάνουσαν τὴν ἔξαψιν τοῦ πάππου,

— Παπποῦ, πέσε 's τὸ στρῶμά σου νὰ ἡσυχάσῃς,

— Νὰ ἡσυχάσω! δὲν θὰ ἡσυχάσω ἂν δὲν πᾷς, εἶπε, βιαίως σείων τὸν βραχίονα τοῦ νέου· πρέπει νὰ πᾷς, θέλεις δὲν θέλεις! σὲ προστάζω!..

— Ἄ! μὰ αὐτὸ εἶνε βάσανο εἶπεν ὁ νέος ἀπολέσας πλέον τὴν ὑπομονήν του· πρέπει νὰ τελειώσῃ μιὰ γιὰ πάντα αὐτὴ ἡ ἱστορία· δὲν πάγω· δὲν εἶνε δική μου δουλειὰ νὰ σώσω τὴν Μακεδονία... εἶμαι γιατρὸς ἐγώ, ἄφησέ με νὰ κάνω τὴν ἰατρική μου! δὲν εἶμαι τρελλὸς νὰ πάγω νὰ μὲ πετσοκόψουν γιὰ τοὺς Μακεδόνας σου· γιατί, σοῦ τὸ λέγω φανερά, εἶνε μονομανία αὐτὸ ποῦ θέλεις, εἶνε τρέλλα.

— Τί; τρέλλα! ἐβρυχήθη ὁ πάππος· καὶ σὺ τρέλλα τὸ θαρρεῖς αὔ! ἀρνησιπατρίδας... φύγε ἀπὸ 'μπρός μου!... σὲ διώχνω ἀπὸ τὸ σπίτι μου!.. νὰ μὴ σὲ ἰδοῦν τὰ μάτια μου!..φύ....

Καὶ τρέμων, μανιώδης ὤθει ἐκτὸς τῆς θύρας τὸν ἔγγονον.

Ἀλλ' αἴφνης κατελήφθη ὑπὸ σκοτοδίνης, ἡ γλῶσσά του ἐδέθη, ἐκλονήθη ὡς οἰνοβαρής... Τὸ αἷμα τῆς καρδίας του ἐπλημμύρησε τὸν ἐγκέφαλόν του καὶ κατέπεσε μεγαλωστὶ κεραυνοβόλως ἀπόπληκτος.

Ὅταν βαθύρριζα ἐκσπῶνται δένδρα συναφαιροῦσι τὸ χῶμα ἐν ᾧ ἦσαν βεβυθισμένα. Ὁ βαθὺς πόθος τοῦ γέροντος ἀγωνιστοῦ βιαίως ἐκσπασθεὶς συνεξερρίζωσε τὴν ὕπαρξίν του...

Αρ. Π. Κουρτιδης.

ΤΟ ΛΟΓΙΚΟΝ ΤΩΝ ΚΥΝΩΝ

Ἔχουσι λογικὸν οἱ κύνες; Τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὑπέβαλον εἰς ἐμαυτὸν ἀναγνοὺς ἐσχάτως ὅτι κύων τις παρουσιάσθη εἴ τι νοσοκομεῖον ἐπιδεικνύων τὸν πόδα του, τὸν ὁποῖον εἶχε συντρίψει ἅμαξα.

Οἱ φρονοῦντες ὅτι μόνος ὁ ἄνθρωπος κατέχει εἰς ὕψιστον βαθμὸν τὸ δῶρον τοῦ λογικοῦ θέλουσι μοὶ ἀποκριθῇ ἀρνητικῶς, πρὸς μεγάλην των εὐχαρίστησιν. Ἐν τούτοις συντονωτέρα τις σκέψις ἴσως καθωδήγει αὐτοὺς εἰς ἑτέραν ἀπόφανσιν. Τὸ κατ' ἐμὲ θέλω ἀπαντήσει ἀμέσως καὶ καταφατικῶς εἰς τὴν τεθεῖσαν ἐρώτησιν, διότι ἂν οἱ κύνες δὲν κατέχουσι τὴν δύναμιν τοῦ λογικοῦ, ἀλλ' ἔχουσι κἂν τὸ δῶρον τοῦ συνάπτειν ἰδέας, ὅπερ ὁδηγεῖ εἰς τὸ αὐτὸ τέλος. Τὴν ἰδιότητα ταύτην πολλοὶ θέλουσιν ἀποδώσει εἰς τὸ ὁρμέμφυτον, ἀλλὰ δὲν συμφωνῶ μὲ τὴν γνώμην των. Τὰ ἀκόλουθα ληφθέντα τυχαίως μεταξὺ μυρίων παραδειγμάτων ὁμοίων ἐλπίζω ὅτι θέλουσιν ἀποδείξει τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἰσχυρισμοῦ μου.

Α'.—Πρό τινων ἐτῶν εὑρισκόμην μεθ' ἑνὸς τῶν μαθητῶν μου ἐντός τινος γραφείου, ὅτε μέγας τις μαῦρος κύων ἦλθεν ὄπισθεν ἐμοῦ, προσέτριψε τὸ ῥύγχος του ἐπὶ τῆς χειρός μου, μὲ ἠτένισε δι' ὀφθαλμῶν νοημόνων σείων τὴν οὐρὰν καὶ τέλος ἔθηκε τὸν πόδα του ἐντὸς τῆς χειρός μου. Τότε παρατηρήσας τὸν κύνα: «Τί ζητεῖς ἀπὸ ἐμέ, γέρο μου;» τῷ λέγω θωπευτικῶς. Αἴφνης ἐπιστραφεὶς ὁ μαθητής μου: «Δὲν ἀναγνωρίζετε, κύριε, μοὶ λέγει, τὸν σκύλον; εἶνε αὐτὸς τοῦ ὁποίου εἶχον συντρίψει τὸν πόδα τόσον φρικτὰ πρὸ ὀλίγου καιροῦ, καὶ τοῦ ἐπεριποιήθητε ὁ ἴδιος τὴν πληγήν.» Ταχεῖα ἐξέτασις μοὶ ἀπέδειξε τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος. Ὅταν δὲ κύψας ἐθώπευσα τὴν κεφαλήν του, τὸ ὡραῖον ζῶον ἀνεχώρησεν μετὰ σημείων ὑψίστης χαρᾶς πρὸς τὸν κύριόν του, ὅστις ἵστατο ἀπωτέρω προσβλέπων ἡμᾶς μετ' ἐκπλήξεως.

Β'.—Πρὸ δύο ἐτῶν ἐθεράπευον κατὰ τὸ θέρος ἕνα ὑπερμεγέθη κύνα, ὅστις ὑπέφερεν ἀπὸ ῥευματισμὸν κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὠμοπλάτην. Ὁ κύων ᾐσθάνετο δεινοὺς πόνους. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς δευτέρας ἐπισκέψεώς μου ὁ ἴδιος ἐτοποθέτει τὸ πάσχον μέλος ἐπὶ ἀντικειμένου τινὸς ὁποιουδήποτε εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναμαι ἀνέτως νὰ τὸ ἐξετάζω. Τὸν ἀκόλουθον χειμῶνα οἱ ῥευματισμοὶ ἐπανελήφθησαν, καὶ ὁσάκις ἐπεσκεπτόμην τὸν ἀσθενῆ μου, ἐφρόντιζε νὰ μοι ἐπιδεικνύῃ τὴν πάσχουσαν ὠμοπλάτην, ὡς ἔπραττε καὶ πρότερον. Τὴν πρώτην φορὰν καθ' ἣν ἐπανεῖδον αὐτὸν δὲν μὲ ἀνεγνώρισεν κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τὸν μέγαν ἐπενδύτην μου καὶ μὲ ὑπεδέχθη ἥκιστα φιλικῶς· ἀλλ' ὡς ἐξεδύθην αὐτοῦ, πάραυτα μὲ ἀνεγνώρισε, μοὶ ἐπεδαψίλευσε μυρίας θωπείας καὶ ἐπανέλαβε τὴν συνήθη θέσιν πρὸς ἰατρικὴν ἐξέτασιν.

Γ'.—Ἐπίσης ἕτερος κύων τῆς Νέας Γῆς ἔπασχεν ἐξ ὀδυνηρᾶς νόσου ἐπὶ τῆς κοιλίας. Πρὸς εὐχερῆ ἐπὶ τοῦ πάσχοντος μέρους ἐπίθεσιν τῆς ἀλοιφῆς, τὴν ὁποίαν εἶχον διορίσει, ἐξήπλουν αὐτὸν ὕπτιον μὲ τοὺς τέσσαρας πόδας πρὸς τὰ ἄνω. Μετὰ δύο ἢ τρεῖς προσπαθείας ὁ κύων ἐλάμβανε μόνος τὴν στάσιν ταύτην, ὁσάκις μὲ προσέβλεπεν ἐρχόμενον καὶ κρατοῦντα τὴν ἀλοιφήν, μολονότι ἡ ἔντριψις τῷ ἐπροξένει ἰσχυρὸν ἄλγος.

Δ'.—Ὁ κύων, περὶ οὗ θὰ διαλάβω ἤδη, ἠνωχλεῖτο καὶ οὗτος ὑπὸ ῥευματισμοῦ εἰς ἕνα ἐκ τῶν ποδῶν. Πρὸς ἀνακούφισιν αὐτοῦ διέταξα νὰ τὸν ἐντρίβωσι καθ' ἑσπέραν διά τινος φαρμάκου. Μετὰ τὴν πρώτην ἔντριψιν εὑρίσκων δραστικὸν τὸ ἰατρικόν, κατεκλίνετο ὁ ἴδιος ἐπὶ τοῦ ἑνὸς πλευροῦ, προκαλῶν οὕτω τὴν περίθαλψιν. Ἑσπέραν δέ τινα, κενωθείσης τῆς περιεχούσης τὸ φάρμακον φιάλης, ὁ κύων βλέπων ὅτι δὲν ἐφρόντιζον πλέον περὶ αὐτοῦ, ἐξεδήλωσε τοσοῦτον προφανῶς τὴν ἐπιθυμίαν του, ὥστε ὁ κύριός του ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ κενὴν τὴν φιάλην καὶ νὰ ἐντρίψῃ τὸν πόδα τοῦ ζώου, ὡς συνήθως ἔπραττε. Τοῦτο ἐπήρκεσεν εἰς αὐτὸ καὶ ἐκοιμήθη εὐχαριστημένον.

Ε'.—Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἤμην κύριος ἑνὸς μεγαλοσώμου σκύλου τῆς Νέας Γῆς, τὸν ὁποῖον ἐκάλουν *Friend* (φίλον). Ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ᾗ κατῴκουν συνείθιζον καθ' ἑσπέραν νὰ ἐξετάζω τὰς θύρας ἐὰν ἦσαν καλῶς κεκλεισμέναι. Καθ' ὃν χρόνον ἐξετέλουν τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, ὁ κύων μὲ ἠκολούθει σοβαρῶς· ἀφοῦ ἐπεθεώρουν τελευταῖον τὴν μεγάλην θύραν τῆς οἰκίας, ἐθώπευα τότε τὴν κεφαλὴν τοῦ σκύλου μου, ὅστις μὲ παρετήρει ἐκφραστικῶς, ὡς ἂν ἤθελε νὰ μοῦ εἴπῃ ὅτι ἐφύλαττε τὴν οἰκίαν, καὶ κατεκλίνετο ἐπὶ τῆς ψιάθου τῆς εἰσόδου. Ἔτυχε ν' ἀπουσιάσω τῆς οἰκίας μίαν φοράν. Ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις τῶν παραμενόντων ἐν αὐτῇ, ὅτε κατὰ τὴν συνήθη τῆς ἐξετάσεως ὥραν τῶν θυρῶν εἶδον τὸν κύνα νὰ περιέρχηται βραδέως ἀπὸ θύρας εἰς θύραν, ὡς ἂν ἤθελε νὰ ἴδῃ ἂν ἦσαν ἀσφαλῶς κεκλεισμέναι, ἔπειτα δὲ ἀπὸ δωματίου εἰς δωμάτιον, ἐρευνῶν ἐπιμελῶς τὰ ἔπιπλα καὶ εἰσδύων ὑπὸ τὰς κλίνας, καὶ τέλος νὰ ὑπάγῃ νὰ κοιμηθῇ. Ὁσάκις ἤμην ἀπών, οὐδέποτε παρημέλησε τὴν φροντίδα ταύτην.

ΣΤ'.—Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἠναγκάσθην νὰ ἀπαλλαγῶ τοῦ κυνός μου ἕνεκα τῶν κακῶν αὐτοῦ ἕξεων. Ἠγάπα νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὴν οἰκίαν καὶ νὰ περιηγῆται εἰς διάφορα μέρη ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως. Συνήθιζε νὰ ἐπιβιβάζεται εἰς τὰ ἀτμόπλοια, καὶ ὅταν δὲν τὰ ἐπρόφθανεν, ἐβάδιζε πεζός, ἐπεσκέπτετο πρὸ πάντων ὡρισμένα μέρη εὐνοούμενα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἔπαιζε παρὰ τὴν ἀκτὴν μὲ τὰ παιδία, καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ δρομολογίου ἐπέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ὁ ἐν λόγῳ κύων εἶχε διορίσει ἑαυτὸν φύλακα τῆς κοφίνου τῶν ἀκαθαρσιῶν, καὶ δὲν ἐπέτρεπεν εἰς οὐδένα νὰ πλησιάσῃ ἐκεῖ πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἀποφέροντος τὰς ἀκαθαρσίας ἁμαξίου, ἐκτὸς μιᾶς γραίας ἥτις συνείθιζε νὰ τοῦ δίδῃ κόκκαλα. Πρωΐαν τινὰ βλέπει ἐξερχομένην τὴν ἀγαπητὴν αὐτῷ γραῖαν κρατοῦσαν εἰς τὴν χεῖρα καλάθιον πρὸς ἐκτέλεσιν θελήματος. Ὁ κύων ἐφάνη πρὸς στιγμὴν ἀμφιρρέπων μεταξὺ τῆς ἡδονῆς τὴν ὁποίαν θὰ τῷ παρεῖχε περίπατος μετὰ τῆς φίλης του καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος ἐνῷ εἶχε τάξει ἑαυτόν. Ἀλλὰ πάραυτα ἔλυσε τὸ δυσχερὲς ζήτημα λαβὼν τὸ καλάθιον καὶ ἀποθεὶς ὄπισθεν τῆς ἐξωθύρας. Ἡ γραῖα ἀνέλαβε τὸ καλάθιόν της χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ ὁ κύων· ἀλλὰ μόλις προὐχώρησεν ἐκείνη ὀλίγα βήματα, ὁ κύων ἐρρίφθη κατ' αὐτῆς καὶ τῇ ἥρπασεν αὖθις τὸ καλάθιον, ἀλλὰ τὴν φορὰν αὐτήν, χωρὶς νὰ τὸ κρύψῃ ὄπισθεν τῆς θύρας, τὸ ἀπέθηκεν εὐτόλμως ἀπέναντί του ἐπὶ τοῦ σωροῦ τῶν ἀκαθαρσιῶν μέχρις οὗ ἦλθε τὸ ἁμάξιον· τότε δὲ παρετήρησε τὴν φίλην του σείων τὴν οὐρὰν ὡς νὰ τῇ ἔλεγε: «Τώρα ἠμπορεῖς νὰ φύγῃς», καὶ τὴν συνώδευσε μετὰ πολλῶν σκιρτημάτων, εὐτυχὴς διότι τοσοῦτον εὐκόλως εἶχε συνδυάσει τὸ καθῆκον πρὸς τὸ αἴσθημα.

Ἐκ τοιούτων φαινομένων ἀποδεικνύεται, κατὰ τὴν γνώμην μου, ὅτι οἱ κύνες καθοδηγοῦνται ὑπὸ δυνάμεως ἀνωτέρας τοῦ ὁρμεμφύτου καὶ οὐδένα λόγον ἔχω ἰσχυρὸν ὅπως ἀρνηθῶ εἰς τὸ ζῶον τοῦτο τὸ προσὸν τοῦ λογικοῦ, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος τοσοῦτον εἶνε ὑπερήφανος.

[Μετάφρασις].

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ὁ παροργιζόμενος διὰ τὰς ἀνοησίας ἄλλων δὲν ἐμελέτησεν ἀκόμη ἐπαρκῶς τὰς ἰδικάς του.

—

Οἱ ἀδύνατοι εἶνε πάντοτε οἱ ζητοῦντες τὸ ἴσον καὶ τὸ δίκαιον, οἱ δὲ ἰσχυροὶ ἀδιαφοροῦσι.

—

Ἡ τύχη τὰς μὲν ἀνδρείας ψυχὰς φοβεῖται, συντρίβει δὲ μόνον τὰς ἀσθενεῖς.

—

Ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου εἶνε τὸ νὰ συγχωρῇ πάντα μὲν εἰς ἑαυτόν, οὐδὲν δὲ εἰς τοὺς ἄλλους.

—

Ἡ ἀνοχὴ μιᾶς ὕβρεως θὰ προκαλέσῃ βεβαίως νέαν κατὰ τοῦ ἀνεχθέντος ἅπαξ τὴν πρώτην.

—

Οἱ ἄνθρωποι πάντες παραβλέπομεν τὰ ἐν χερσὶν ἀγαθά, ἵνα ἐπιδιώξωμεν τὰ ἀβέβαια. Τί δὲ συμβαίνει ἐν τοσούτῳ; Ἐνῷ οὕτω μοχθοῦμεν καὶ ταλαιπωρούμεθα, ἐπέρχεται ὁ θάνατος καὶ ἀπάγει ἡμᾶς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ μεγάλη μουσικὴ ἑταιρία (Männergesangverein) τῆς Βιέννης ἀπῆλθεν εἰς Βερολῖνον, ὅπως δώσῃ εὐεργετικὰς συναυλίας. Οἱ Βιενναῖοι ἀοιδοὶ ἐγένοντο αὐτόθι δεκτοὶ μετ' ἀκράτου ἐνθουσιασμοῦ, ὅπερ οὐδόλως παράδοξον, ἕνεκα τῆς τελειότητος καὶ τοῦ θελγήτρου τοῦ ᾄσματος αὐτῶν. Ἡ ἑταιρία στρατολογεῖ τὰ μέλη της ἐκ πασῶν τῶν κοινωνικῶν τάξεων, συνενοῦσα ἐπὶ ταὐτὸ ἰατροὺς καὶ δικηγόρους, καλλιτέχνας καὶ τεχνίτας, βαρόνους καὶ ἐργάτας. Ὅπως γείνῃ τις μέλος, ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὡς προσόντα ὡραίαν φωνὴν καὶ ἀσφαλῆ μουσικὴν παίδευσιν. Ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸ 1842 ἡ ἑταιρία ἀριθμεῖ σήμερον περὶ τοὺς 300 ἀοιδοὺς καὶ ἄλλους τόσους ἀντεπιστέλλοντας ἑταίρους. Δὲν ἀποβλέπει δέ, ὡς ἄλλα τοιαῦτα ἱδρύματα, εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν φωνητικῶν δυσχερειῶν, ἀλλὰ τρέφει μοναδικὸν σκοπὸν τὴν εἰς ἄκρον τελειότητα τοῦ ᾄσματος· οὕτω τὰ 300 αὐτῆς μέλη ᾄδουσι μετὰ τοιαύτης θαυμαστῆς ἀκριβείας, ὥστε νομίζει τις ὅτι αἱ φωναὶ αὐτῶν ἐξέρχονται ἐξ ἑνὸς μόνου λάρυγγος.

Οὐδέποτε ἡ Ἑταιρία ἐτέλεσε δημοσίᾳ συναυλίας εἰ μὴ μόνον πρὸς εὐεργετικὸν σκοπὸν ἢ πρὸς τιμὴν μεγάλου τινὸς ἀνδρός. Ὁ ὡραῖος ἀνδριὰς τοῦ Schubert, ὁ κοσμῶν τὸ Stadtpark τῆς Βιέννης ὀφείλεται εἰς αὐτῆς τὰ χρήματα. Ὡσαύτως συνεισέφερεν ὑπὲρ τῶν ἀνδριάντων τοῦ Σχίλλερ καὶ τοῦ Βετχόβεν, καὶ δὲν ὑπάρχει εὐεργετικὸν καθίδρυμα μὴ δεχόμενον παρ' αὐτῆς ἐτήσιον βοήθημα. Πανταχοῦ ἔνθα ψάλλει, οἱ πτωχοὶ τὴν εὐλογοῦσιν. Ἡ Ἑταιρία ἐπρόκειτο νὰ ἀπέλθῃ καὶ εἰς Παρισίους, ἀλλὰ πολιτικοὶ λόγοι ἐματαίωσαν τὸ σχέδιον τοῦτο, πρὸς ἀτυχίαν τῶν Παρισινῶν, οἵτινες ἀπώλεσαν οὕτω τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀκούσωσι θελκτικὰ τυρολικά, βιεννᾶα, καὶ καρινθικὰ ᾄσματα, καὶ τῶν πτωχῶν αὐτῶν. Μολαταῦτα ἡ αὐστριακὴ αὕτη Ἑταιρία δὲν ἐμποδίσθη ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Βενετίαν καὶ νὰ ψάλῃ ἐν αὐτῇ.

Πάντοτε δὲ ταξιδεύει ἰδίαις δαπάναις κατέχουσα εἰδικὰ κεφάλαια προωρισμένα εἰς ὁδοιπορικά. Ὅταν τὸ ταξείδιον εἶνε μακρόν, ἕκαστον τῶν μελῶν καταβάλλει δι' ἑαυτὸ τὸ ὑπολειπόμενον ποσόν. Ἀφίκοντο οὕτως εἰς Βερολῖνον 200 ἀοιδοί, καὶ ἐξετέλεσαν αὐτόθι δύο συναυλίας, τὴν μὲν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, τὴν δὲ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως. Ἀπερίγραπτος εἶνε ὁ ἐκρηγνύμενος ἐνθουσιασμὸς ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν βιενναίων καλλιτεχνῶν. Τὴν τρίτην ἡμέρην ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς των ἐπορεύθησαν εἰς Βάδελσβεργ ὅπως ψάλωσι πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος. Ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀδύνατον νὰ ψάλωσιν ἐν ὑπαίθρῳ, διότι ἔβρεχε ῥαγδαίως. Ὅθεν εἰσήγαγον αὐτοὺς ἐν μιᾷ αἰθούσῃ τοῦ μεγάρου, καὶ ἐκεῖ παρουσιάσθησαν πρὸ τοῦ αὐτοκράτορος, τῆς αὐτοκρατείρας καὶ τοῦ πρίγκιπος Φρειδερίκου. Ὁ γηραιὸς μονάρχης περιεφέρετο εὐθύμως ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείρας, μετὰ κόπου βαδιζούσης, στηριζομένης ἐπὶ βακτηρίας, ἀλλ' ἐν ἀκμῇ πνεύματος διανεμούσης δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐπαίνους. Οἱ ἀοιδοὶ κατεγοητεύθησαν τόσον ἐκ τῆς ὑποδοχῆς ἣς ἔτυχον ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ βορρᾶ, ὥστε δὲν γνωρίζουν καλὰ καλὰ ἂν ἡ Βιέννη κατέκτησεν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τὸ Βερολῖνον, ἢ αὐτὸ τὴν Βιέννην.

Τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἰταλικοῦ βασιλείου ἐπεσκέφθη κατ' αὐτὰς πρεσβεία ἐκ Μαρόκου. Οἱ ἀποτελοῦντες ταύτην, περὶ τοὺς εἴκοσι, κατῴκησαν εἰς ἓν τῶν κυριωτέρων ξενοδοχείων τῆς Ῥώμης, οὗτινος ἡ κυρία πρόσοψις βλέπει πρὸς τὸ Corso. Ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς θέας αὐτῶν περιέργεια τῶν κατοίκων τοσούτῳ ζωηρῶς ἐξήφθη, ὥστε ἐδέησε νὰ ὀργανισθῇ ἰδιαιτέρα φρουρὰ ἐξ ἀστυνομικῶν κλητήρων ἵνα ἀπαλλαγῶσι τῆς ἐνοχλήσεως τῶν ἀδιακρίτων. Ἐσπέραν τινὰ Μαροκίνους τινὰς ἐκ τῆς ἀκολουθίας τοῦ πρεσβευτοῦ, ἐξελθόντας εἰς περίπατον ἐπί τινος πλατείας, ἔνθα ἐπιανίζε μουσική, βαρβάρως περιεκύκλωσεν ἀπωθῶν καὶ καταστενοχωρῶν ὁ ὄχλος. Παρενέβησαν δὲ οἱ κλητῆρες, ὅπως ἀνοίξωσιν εἰς αὐτοὺς ἐλευθέραν δίοδον. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ εἷς ἐκ τῶν στρατιωτῶν τῆς πρεσβείας, ὑπὸ κωμικῆς ἐξάψεως παραφερόμενος, κατέφερε κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὰς πυγμάς, ἐκβάλλων λαρυγγώδεις κραυγάς, αἵτινες ἐπροξένησαν εἰς τὸ πλῆθος πολλὴν ἱλαρότητα.

Τοῦ πλήθους ἡ οὐχὶ ἔμφρων περιέργεια ὑπερέβη πᾶν ὅριον· οἱ ἀτυχεῖς Ἀφρικανοί, θεωρούμενοι ὡς σπάνια ζῶα, δὲν ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ πράξωσι τίποτε ἢ νὰ πορευθῶσί που. Ὁ ὄχλος παρεμόνευε πρὸ τοῦ ξενοδοχείου, καὶ ἐψιθύριζε καὶ ἐσύριζεν ὁσάκις ἐβράδυνον νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς τὸν ἐξώστην. Πλεῖστοι δὲ τρέχοντες ὄπισθεν τῶν ὑπηρετούντων τοὺς πρέσβεις θεραπόντων ἐζήτουν νὰ μάθωσι παρ' αὐτῶν ὁποίου εἴδους φαγητὰ καὶ πόσους πέπονας καὶ σῦκα κατεβρόχθιζον οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Μαρόκου.

Ἀλλ' οἱ Μαροκίνοι ἐδείχθησαν πολὺ τοῦ προσδοκωμένου σοβαρότεροι κατὰ τὸ ἐν Ἰταλίᾳ ταξείδιόν των. Μὲ ὅλην τὴν ἐξαιρετικὴν λαιμαργίαν των διὰ τὰς ὀπώρας καὶ τὰ παγωτὰ ἐπορεύθησαν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν στρατιωτικῶν ὁπλοστασίων καὶ ὀχυρωμάτων, παρέστησαν εἰς τοὺς χειρισμοὺς τῶν κανονίων, ἐζήτησαν ἐξηγήσεις περὶ τῶν μηχανισμῶν δι' ὧν μετέφερον αὐτά, καὶ προσέτι παντὸς εἴδους πληροφορίας.

Ὁ μὴν τοῦ μέλιτος δὲν διαρκεῖ πάντοτε. Ὁ κ. καὶ ἡ κυρία Ν.. διῆλθον τὴν ἐποχὴν ταύτην. Καθ' ἑκάστην συνεχεῖς ἔριδες.

— Ἄ, μὰ νὰ σοῦ πῶ, λέγει ἡμέραν τινὰ ἡ Κυρία Ν.. μετὰ σφοδρὰν λογομαχίαν, ἐὰν ἐξακολουθῇς νὰ μοῦ κάμνῃς παρομοίας σκηνάς, θ' ἀπαυδήσω ἐπὶ τέλους.

— Φθάνει μόνον νὰ μὴ κάμῃς τὸ ἐναντίον, ἀπήντησεν ὁ σύζυγος.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1885 — 170.